

OPPILASHUOLLON KÄSIKIRJA

KEURUUN KAUPUNKI

Hyväksytty sivistyslautakunnassa 15.5.2012 § 48

Päivitetty 25.6.2013 § 49

Päivitetty 19.5.2015 § 12

SISÄLLYS

1.	<i>Oppilashuollon kokonaisuus</i>	4
1.1	Oppilashuollon määritelmä ja toimintaa säätelevät lait ja säädökset.....	4
1.2	Opiskeluhuollon käsitteitä.....	6
1.3	Opiskeluhuollon kokonaisuus	8
1.4	Opiskeluhuollon suunnitelmat	10
1.5	Oppilashuollon monialaiset työryhmät	11
1.6	Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma	12
1.7	Oppilashuollossa kertyvien tietojen kirjaaminen.....	18
1.8	Opiskeluhuoltoon liittyvien tietojen salassapito	19
1.9	Opiskeluhuollon ohjaus ja valvonta	20
2.	<i>Oppilaan muu tuki ja palvelut</i>	21
2.1	Kerhotoiminta	21
2.2	Aamu- ja iltapäivätoiminta	21
2.3	Kodin ja koulun yhteistyö.....	21
2.3.1.	Vanhempainyhdistys.....	22
2.3.2.	Kotien ja luokan / luokkatason kesken sovittavia asioita.....	23
3.	<i>Terve ja turvallinen kouluympäristö</i>	24
3.1	Kouluruokailu	24
3.1.1	Ruokailua koskevat määräykset.....	24
3.1.2.	Koululounas	25
3.1.3.	Terveys- ja ravitsemuskasvatuksen ja tapakasvatuksen tavoitteiden huomioon ottaminen kouluruokailun järjestämisessä	25
3.2	Koulukuljetukset	25
3.3	Fyysinen kouluympäristö	26
3.3.1.	Vaaralliset työt koulussa	26
3.4	Kouluympäristön psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus	27
3.4.1.	Valvonta ja järjestyssäännöt	27
3.4.2.	Tukioppilastoiminta	28
3.4.3.	Oppilaskunnat	28
3.4.4.	Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen	29
3.4.5.	Työrauha	30
3.5	Turvallisuus Keuruun kouluissa.....	30
4.	<i>Koulunkäynnissä eteen tulevia erityistilanteita</i>	32
4.1	Poissaolot.....	32
4.1.1.	Poissaolojen seurantaan ja luvattomista poissaoloista ilmoittamiseen liittyvät menettelytavat ..	32
4.1.2.	Luvattomat poissaolot.....	33
4.2	Tupakointi ja päihteiden käyttö.....	33
4.3	Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa.....	34
4.3.1.	Tapaturmat, onnettomuus- ja vaaratilanteet, kriisit	34
4.4	Lastensuojeluilmoitus	36
4.5	Mahdollisten mielenterveyskysymysten tunnistaminen	36

4.6	Lähisuhde- ja perheväkivalta	37
4.7	Kotoutumissuunnitelma	37
5.	Arviointi	38
Liitteet.....		39
Liite 1. Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma.....		39
Liite 2. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä muistiopohja		42
Liite 3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen.....		44
Liite 4. Oppilashuoltokertomus		45
Liite 5. Keuruun kaupungin koulukuljetuksia koskevat periaatteet		47
Liite 6. Ilmoitus 7-9 vuosiluokkien oppilaiden huoltajille vaarallisen työn tekemisestä ja sen perusteista		55
Liite 7. Kiusaamisen vastainen toiminta		56
Liite 8.Toimenpiteet päihteidenkäyttötilanteissa		57
Liite 9. Lähisuhdeväkivaltamalli		58
Liite 10. Toimintaohjeet / Kotiopetuksessa olevat oppilaat		60

1. Oppilashuollon kokonaisuus

1.1 Oppilashuollon määritelmä ja toimintaa säätelevät lait ja säädökset

Opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito (OHL 6 §)

Opiskeluhoito on toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä toimintaa, jolla tuetaan oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia.

Lainsäädännön keskeiset tavoitteet

1. Edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia.
2. Siirretään painopistettä nykyistä enemmän yhteisölliseen työhön yksilökeskeisestä työstä.
3. Siirretään painopistettä ehkäisevään työhön korjaavasta työstä.
4. Vahvistetaan oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelmallisuutta ja toteuttamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä.
5. Varmistetaan toisen asteen psykologi- ja kuraattoripalvelut säätämällä oppilaitoksen sijaintikunnalle vastuu niiden järjestämiseen.
6. Lisätään säädösten hallittavuutta ja toimivuutta kokoamalla yhteen lainsäädännössä hajallaan olevat oppilas- ja opiskelijahuolto, henkilötietojen käsittelyä, kirjaamista, rekisteröimistä ja salassapitoa koskevat säännökset.

Opiskeluhoitolakiin on koottu aikaisemmin perusopetus-, lukio- ja ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön sekä lastensuojelulakiin sisältyvät oppilas- ja opiskelijahuolto koskevat säännökset. Laki ei koske aamu- ja iltapäivätoimintaa, lukion oppimäärää aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaan opiskelevia, perusopetuksen ja lukion aineopiskelijoita, ammatillisen koulutuksen yksityisopiskelijoita eikä ammatillisen aikuiskoulutuksen opiskelijoita eikä oppisopimuskoulutuksena järjestettävän näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen ja lisäkoulutuksen opiskelijoita.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin sisällytetty opiskelijahuolto koskeva pykälä, jossa viitataan opiskeluterveydenhuollon osalta terveydenhuoltolakiin ja säädetään koulutuksen järjestäjälle yhteistyövelvoite opiskeluhoollon palveluja järjestävien viranomaisten ja muiden tahojen kanssa sekä velvoite opiskelijoiden ohjaamiseen hakemaan opiskeluhoollon etuja ja palveluja.

Lait http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/?_offset=1

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), jäljempänä OHL

Laki perusopetuslain muuttamisesta (1288/2013), (POL)

Laki lukiolain muuttamisesta (1289/2013), (LL)

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta (1290/2013), (AML)

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta (1291/2013), (AAL)

Laki lastensuojelulain 9 ja 12 §:n muuttamisesta (1292/2013),

Laki terveydenhuoltolain 16 ja 17 §:n muuttamisesta sekä

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta (1294/2013), (KVPL)

Esitys ja eduskunta-asiakirjat

Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 67/2013),

Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan lausunto (16/2013)

Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö (14/2013)

Määräykset

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos (OPH:n määräys 3.3.2014, 5/011/2014)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos (OPH:n määräys 3.3.2014, 4/011/2014)

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos (OPH:n määräys 3.3.2014, 6/011/2014)

Ammatillisten perustutkintojen perusteiden muutos (OPH:n määräys 7.3.2014, 10/011/2014)

Ammatillisten perustutkintoon valmistavien ja valmentavien koulutusten ja kotitalousopetuksen perusteiden muutos (OPH:n määräys 7.3.2014, 11/011/2014)

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet

Voimaantulo

Lait ja määräykset tulevat voimaan 1.8.2014.

Koulutuksen järjestäjien tulee ottaa uuden lain mukaan laaditut opetussuunnitelmat käyttöön 1.8.2014.

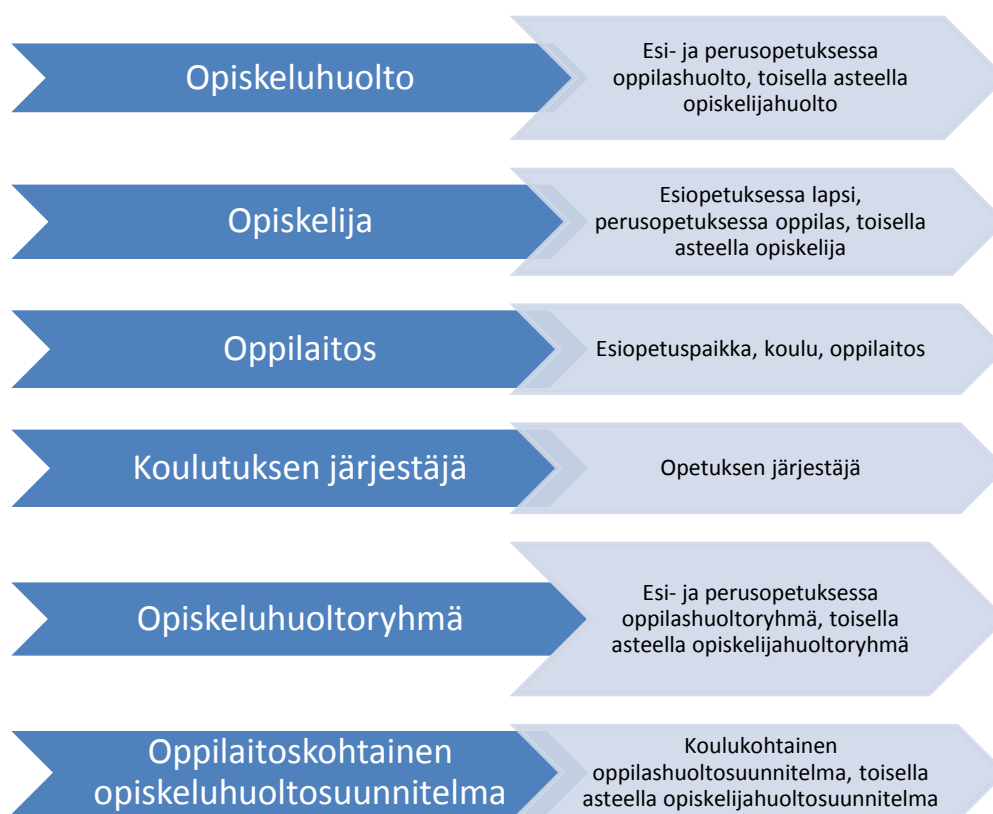
Sellaisten kuraattoreiden, jotka eivät täytä säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia, virka- tai työsuhteen jatkoa koskeva siirtymäsäännös (vähintään 2 vuotta tehtävää hoitaneet ja alle 2 vuotta tehtävää hoitaneet).

1.2 Opiskeluhuollon käsitteitä

Opiskeluhuollon käsitteitä

Opiskeluhuolto tarkoittaa sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuoltoa että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuoltoa. Esi- ja perusopetuksessa termi on edelleen oppilashuolto, toisella asteella opiskelijahuolto. Laki koskee myös esiopetuksessa olevia 6-vuotiaita. Esiopetuksen opetussuunnitelmassa käytetään termiä lapsi, perusopetuksessa oppilas ja toisella asteella opiskelija. (HE 67/2013 vp, 47)

Laissa käytetään kaikkia koulutusmuotoja koskien käsitteitä opiskelija, koulutuksen järjestäjä ja oppilaitos. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteitä seuraavasti:

Kuvio 1. Opiskeluhuollon käsitteet eri koulutusmuodoissa

Tässä käsikirjassa on kuvattu esi- ja perusopetuksen toimintatapoja, jolloin opiskeluhoollosta käytetään käsitettä oppilashuolto.

Oppilashuolto voidaan jakaa

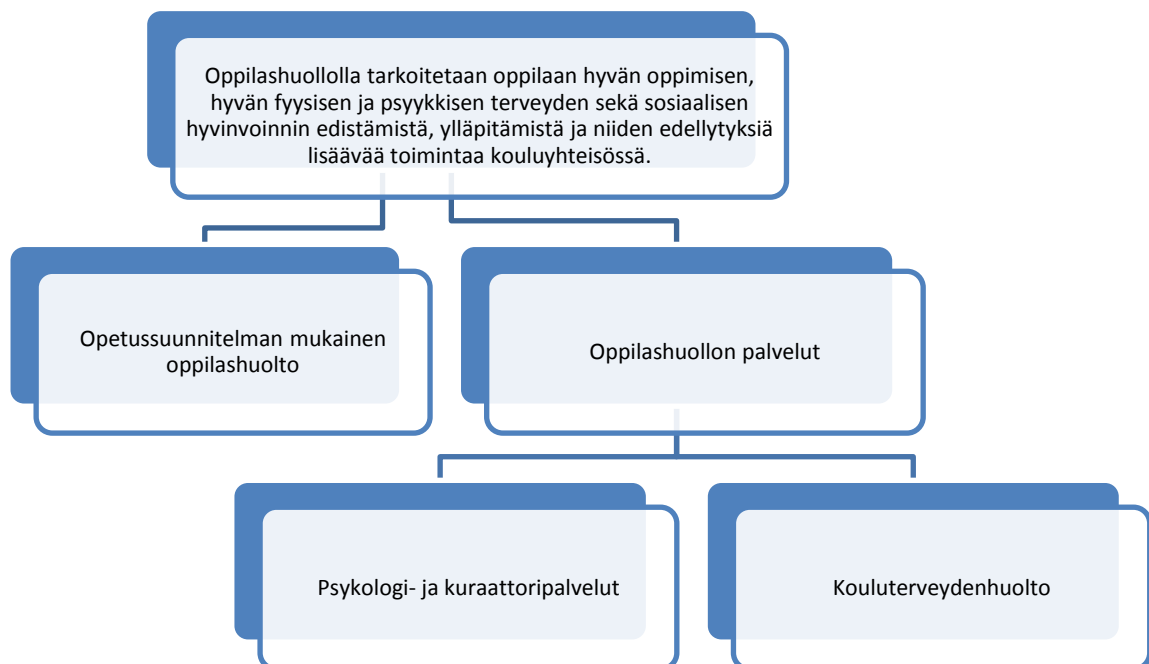
- opetussuunnitelman mukaiseen oppilashuoltoon,
- oppilashuollon palveluihin.

Opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto on osa päivittäistä opetus- ja kasvatustoimintaa ja sitä voidaan tehdä eri oppiaineissa ja erilaisilla

toimintatavoilla.

Oppilashuollon palvelut ovat kouluterveydenhuollon, psykologin ja kuraattorin palveluita. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri. Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla

- edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa sekä
- tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Kuvio 2. Oppilashuollon määritelmä lainsäädännössä ja opetussuunnitelman perusteissa (Laitinen, Kristiina (2014) luento Erityisopetuksen kansallisilla koulutuspäivillä 23.4.2014)

1.3 Opiskeluhuollon kokonaisuus

Oppilashuollon keskeiset periaatteet

Oppilashuolto on osa välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria kouluyhteisössä. Oppilashuollon toimintatapoja kehitettäessä huomioidaan niin yksilöllisen kuin kouluyhteisön tuen näkökulmat.

Kodin ja koulun välisen yhteistyön merkitys korostuu oppilashuollossa. On tärkeää, että lasten ja nuorten oppimisen ja kasvun pulmat tunnistetaan ajoissa ja oppilaan tarvitsema tuki suunnitellaan yhdessä vanhempien kanssa. Yhteistyöhön vanhempien kanssa varataan riittävästi aikaa.

Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietosuojaa ja salassapitoa koskevia säädöksiä. Yksittäistä oppilasta koskevat luottamukselliset tiedot kirjataan järjestelmällisesti säädösten mukaisesti. (kts. Perusopetuksen laatukriteerit. Opetushallituksen julkaisuja 2009:19)

Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon oppilaan edun ensisijaisuus.

Oppilashuolto jatkuu varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta perusopetukseen ja perusopetuksesta aina toiselle asteelle saakka. Tavoitteena on turvata lapsen eheä kasvu- ja oppimispolku myös oppilashuollon näkökulmasta läpi eri nivelvaiheiden.

Opiskeluhuollon strateginen jatkumo

Valtakunnan tasolla opiskeluhuoltoa säätelevät kansainväliset sopimukset, lait asetukset ja suositukset. Kunnan tasolla paikalliset opiskeluhuoltoon liittyvät suunnitelmat ja koulun tasolla koulun omat suunnitelmat. Näin opiskeluhuolto muodostaa strategisen jatkumon.

Kuvio 3. Opiskeluhuollon strateginen jatkumo (Laitinen, K, 2014)

Opiskeluhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuu

Koulutuksen järjestäjä vastaa opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhuollosta. Oppilaitoksen sijaintikunta vastaa alueellaan sijaitsevien lain soveltamisalan piiriin kuuluvien oppilaitosten opiskelijoiden koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta terveydenhuoltolain mukaan; sekä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluista opiskelijoiden kotipaikasta riippumatta.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on tieto oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta. Oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstöllä on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon etuuksia ja palveluja.

Opiskeluhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuun yksityiskohdista tarkemmin OHL 9 § sekä KPVL 41 a §.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131294>

1.4 Opiskeluhuollon suunnitelmat

Keuruun kaupungin oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (Lasten ja nuorten Keuruu), johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus
- opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta
- koulukohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (Lasten ja nuorten Keuruu) on voimassa valtuustokauden. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tehdään monialaisessa yhteistyössä ja se hyväksytään kaupunginvaltuustossa. Suunnitelmaa tarkastetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskeva osuus linjaa koulukohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa.

Kaikki kolme suunnitelmaa valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Mukana ovat opetus-, sosiaali- ja terveystoimen viranomaiset. Oppilaille järjestetään mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Koulun oppilaskuntaa kuullaan ennen näiden suunnitelmien ja määräysten vahvistamista. Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

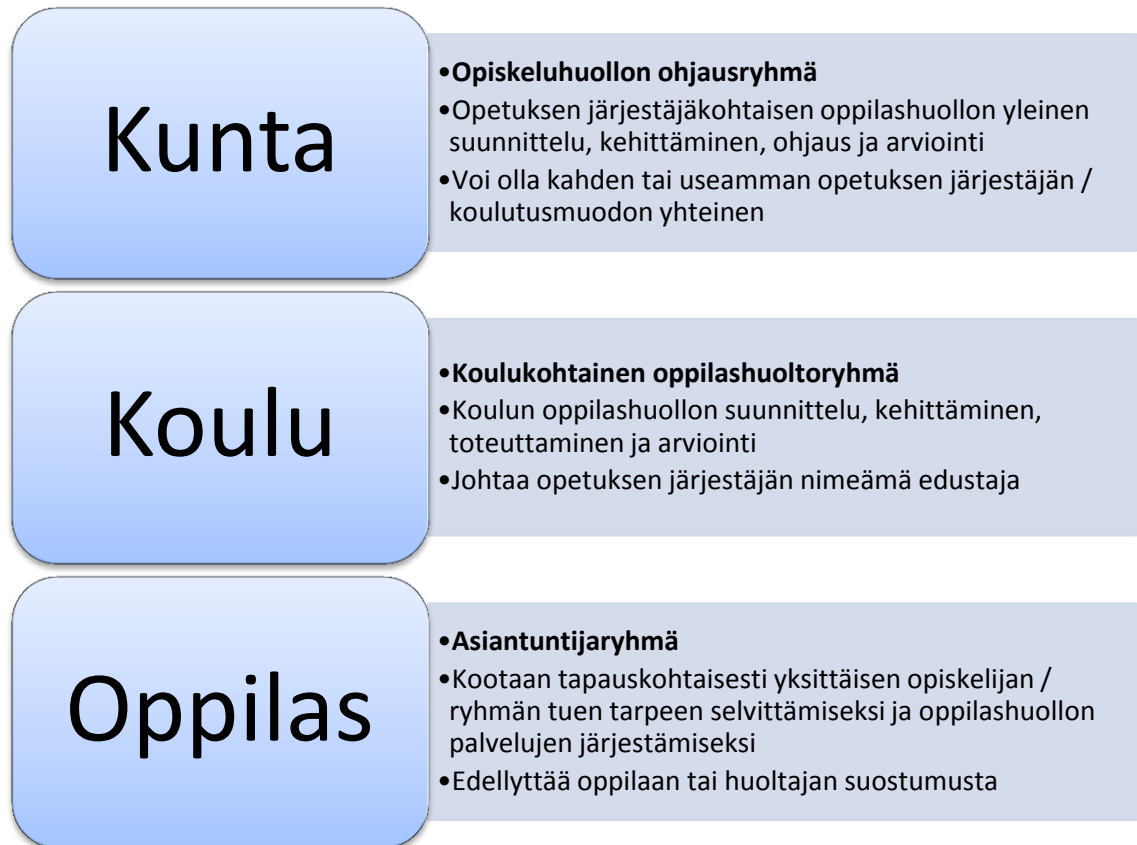
Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma voi olla kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Keuruulla esi- ja perusopetuksen oppilashuoltosuunnitelmat tehdään seuraavasti:

- päiväkotien esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma,
- Keuruun ala-asteen oppilashuoltosuunnitelma,
- Pohjoislahden, Jukojärven, Valkealahden ja Pihlajaveden osittain yhteinen oppilashuoltosuunnitelma,
- Haapamäen yhteiskoulun oppilashuoltosuunnitelma ja
- Keuruun yhteiskoulun oppilashuoltosuunnitelma

Suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Koulutuksen järjestäjän on seurattava suunnitelman toteutumista.

1.5 Oppilashuollon monialaiset työryhmät

Opetuksen järjestäjät asettavat monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän, koulukohtaisen monialaisen oppilashuoltoryhmän sekä yksittäisen opiskelijan asiaa käsittelevän tapauskohtaisesti koottavan monialaisen ryhmän.

Kuvio 4. Monialaiset oppilashuoltoryhmät

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Se voi olla usean koulutuksen järjestäjän yhteinen tai sen tehtävät voi hoitaa muu soveltuva ryhmä.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opetuksen järjestäjä päättää yhteistyössä oppilashuollon palveluja tuottavien tahojen kanssa tarkemmin em. ryhmien kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Ryhmät voivat kuulla tarvittaessa asiantuntijoita.

Tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä voidaan koota tapauskohtaisesti käsittelemään yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarvetta ja oppilashuollon järjestämiseen liittyvää asiaa. Ryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseniksi vain oppilaan, tai jos hänellä ei ole edellytyksiä

arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Asiantuntijaryhmän ryhmän jäsen ei saa käyttää ryhmän jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhuoltoon liittyvään tehtävään. Sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti ”opettaja ja rehtori eivät tule esteelliseksi tekemään oppilasta koskevia hallintopäätöksiä sillä perusteella, että he ovat saaneet oppilasta koskevia tietoja toimiessaan monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenenä.”

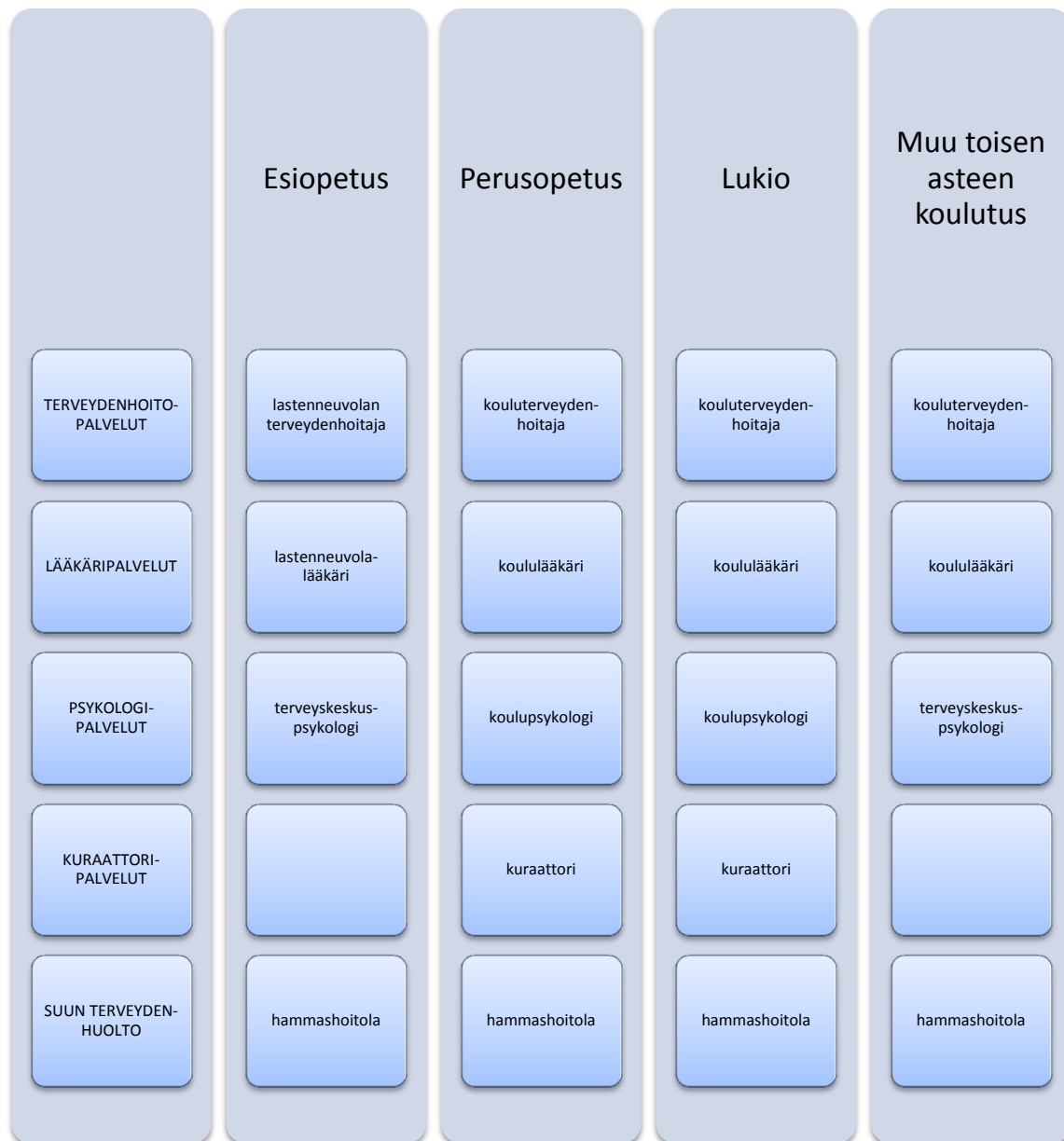
1.6 Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arvioimista ja kehittämistä varten laaditaan koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla koulun henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan tiedottamisesta edellä mainituille. Suunnitelmien yhdenmukaistamiseksi koulut laativat oppilashuolto-suunnitelman saman mallin mukaan.

Koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään ja kirjataan seuraavat asiat:

- 1) arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista;
- 2) kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen oppilashuollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi;
- 3) yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden, oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa;
- 4) suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä; sekä
- 5) toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta)

Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman malli on liitteenä (Liite 1).

Kuvio 5. Opiskeluhuollon palvelut Keuruulla

Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuolto-palvelut

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio koulun oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkentaa. Arviossa otetaan huomioon oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittavan opetushenkilöstön ja oppilashuollon palvelujen asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan kouluyhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä koulussa. Arvion

valmistelussa otetaan huomioon myös oppilailta ja huoltajilta sekä opetus- ja oppilashuoltohenkilöstöltä saatava tieto.

Keuruulla oppilashuollon palvelut toimivat perusopetuksessa ja lukiossa jo vakiintuneella tavalla. Suurimmat kehittämistarpeet ovat koululääkärin palveluissa, esiopetuksen ja muun toisen asteen paitsi lukion kuraattoripalveluissa sekä pitkäaikaisemman ja hoidollisen psykologin antaman tuen järjestämisessä 13-18-vuotiaille. Koulupsykologin työhön kuuluu oppilaiden tutkimusten lisäksi psyykkisen tuen arviointi, seuranta, lyhytkestoinen keskusteluapu ja ohjaaminen jatkohoitoon. Jos lapsella on pitkäkestoisemman ja hoidollisen tuen tarve, alle 13-vuotiaat lapset ohjataan perheneuvolaan. 13-18-vuotiaiden pitkäkestoista ja hoidollista tukea ei sen sijaan ole tällä hetkellä riittävästi tarjolla.

Yhteisöllinen oppilashuolto

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Oppilashuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä

- edistetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia
- huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä
- edistetään oppilaiden osallisuutta, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta

Yhteisöllistä oppilashuoltoa toteuttavat kaikki oppilashuollon toimijat. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista. Kaikkien koulussa oppilaiden kanssa työskentelevien sekä oppilashuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on lain mukaan tehtävissään edistettävä oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja koulun välistä yhteistyötä.

Kuvio 6. Yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen

Yhteisöllisen oppilashuollon kokouksista tehdään muistio, jonka pohja on liitteenä (Liite 2). Muistiot toimitetaan oppilashuollon ohjausryhmälle.

Yksilökohtainen oppilashuolto

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan yksittäiselle oppilaalle annettavia

- kouluterveydenhuollon palveluja;
- psykologi- ja kuraattoripalveluja;
- monialaista yksilökohtaista oppilashuoltoa, jota toteutetaan tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä

Laissa säädetään määrääjat psykologin, kuraattorin ja terveydenhoitajan palvelujen saamiselle. Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun oppilas on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä. Mahdollisuus on järjestettävä myös oppilaan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Psykologin tai kuraattorin arvion perusteella oppilaalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa oppilas on ohjattava saamaan

muita oppilashuollon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa.

Yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttaminen

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

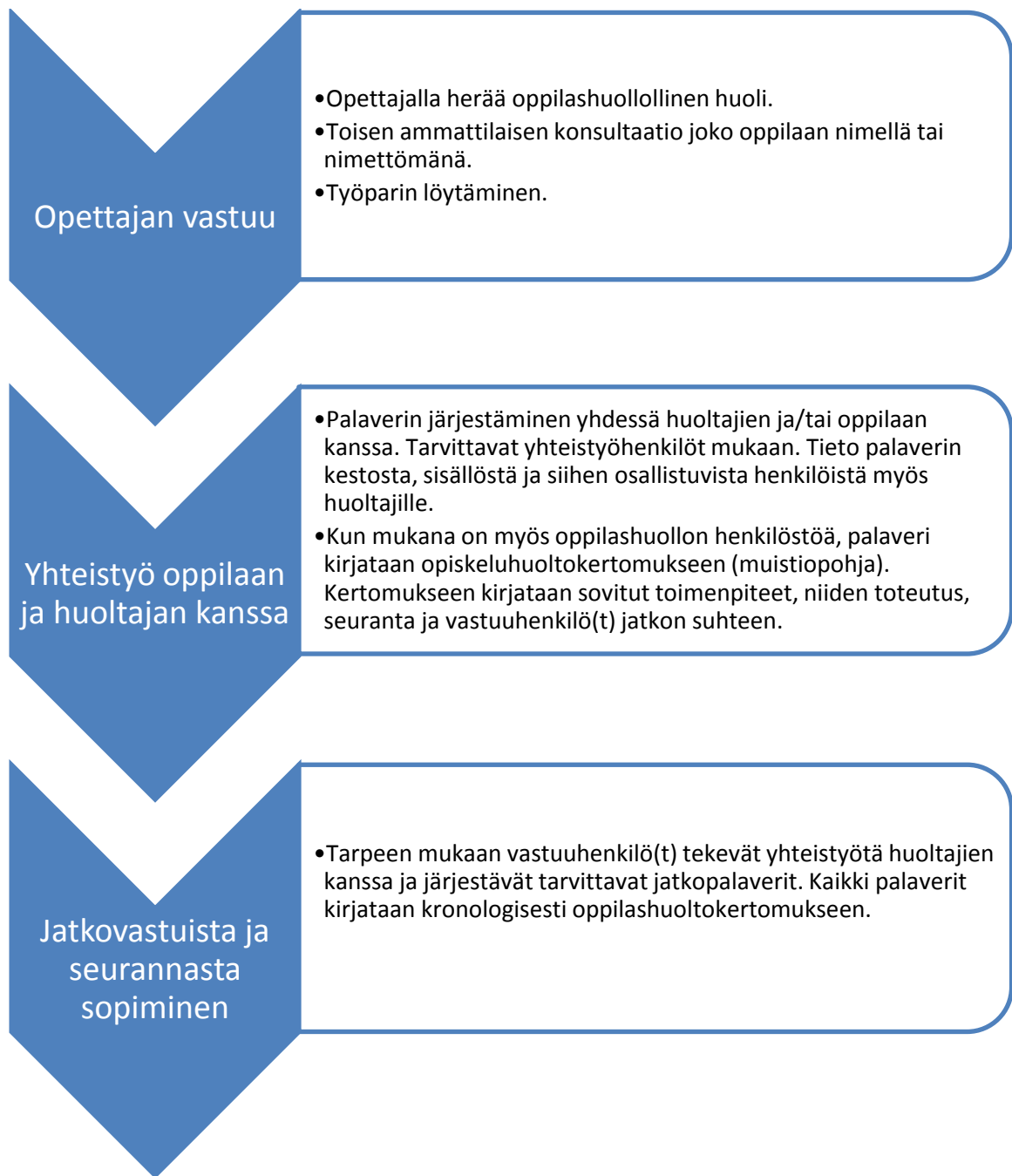
Kun oppilaitoksen ja oppilashuollon henkilöstöön kuuluva (opettaja, psykologi, kuraattori tai terveydenhoitaja) huomaa oppilaan olevan oppilashuollollisen tuen tarpeessa, hän on velvollinen ottamaan viipymättä yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa. Hän on velvollinen antamaan myös tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä oppilaan kanssa yhdessä, hänen on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä seitsemän päivän sisällä. Myös muu kuin edellä tarkoitettu henkilö, joka ammatillisessa tehtävässään on saanut tietää oppilaan tuen tarpeesta, voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä oppilashuollon psykologiin tai kuraattoriin. Oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto edellä todetusta yhteydenotosta, jollei muualla toisin säädetä.

Terveydenhoitajan työaika kouluterveydenhuollossa järjestettävä siten, että oppilas voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys kouluterveydenhuoltoon. Hoidon tarpeen arviointi ja sen yhteydessä lääke- tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä terveydenhuoltolain 51 §:n mukaisesti.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Laissa ei ole säädetty ikärajaa.

Alaikäinen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan oppilashuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä tietoja, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Viimeksi mainitun arvion tekee oppilashuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

Kuvio 7. Yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttaminen

Yksittäistä opiskelijaa koskevan oppilashuoltoasian käsittely

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu oppilaan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen. Käsittelyyn voi osallistua oppilaan kirjallisen suostumuksen perusteella tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja taikka oppilaan läheisiä. Oppilaan on tiedettävä, mihin hän suostuu, joten suostumus on yksilöitävä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen oppilaan

sijasta. (OHL 19 §)

Oppilashuoltoryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista siinä yhteydessä salassa pidettäviä tietoja.

1.7 Oppilashuollossa kertyvien tietojen kirjaaminen

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan oppilashuoltokertomukseen, potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin tai oppilashuollon kuraattorin asiakaskertomukseen.

Yksittäisen oppilaan asiaa selvittävän asiantuntijaryhmän vastuhenkilö kirjaa ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Myös muut ryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia. Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi. (OHL 20 §)

Oppilashuoltokertomukseen kirjataan yksittäisen oppilaan:

- 1) nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen oppilaan huoltajan nimi ja yhteystiedot;
- 2) asian aihe ja vireillepanija;
- 3) opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet,
- 4) tiedot asian käsittelystä opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
- 5) toteutetut toimenpiteet; sekä
- 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu. (OHL 20§)

Oppilashuoltokertomuksen pohja liitteenä (Liite 3)

Opiskeluhuollon rekistereitä ovat opiskeluhuoltokertomus, asiakaskertomus ja potilaskertomus. Näihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetuille teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen teknisen yhteyden avaamista, tietoja luovuttavan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

1.8 Opiskeluhuoltoon liittyvien tietojen salassapito

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Opiskeluhuoltorekisteriin talletetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa tai muuta henkilöä, ovat salassa pidettäviä siten kuin julkisuuslain 24 §:ssä säädetään. Salassa pidettäviä tietoja ei saa luovuttaa sivullisille, ellei siihen ole:

- asianomaisen henkilön tai hänen laillisen edustajansa kirjallista, yksilöityä suostumusta, tai
- tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lain säännöstä.

Sivullisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei osallistu ao. opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen taikka niihin liittyviin tehtäviin. Salassapidolla tarkoitetaan sekä asiakirjasalaisuutta että vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa. (OHL 22 §)

Yksittäisen opiskelijan asiaa käsittelevän asiantuntijaryhmän jäsen ei saa käyttää ryhmän jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhuoltoon liittyvään tehtävään. (OHL 14 §)

Opiskeluhuoltoon liittyvien tietojen salassapito ja oikeus poiketa salassapidosta

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131288>

Opiskelijan yksilökohtaiseen opiskeluhuoltotyöhön osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaaville viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. (OHL 23 §)

Salassa pidettäviä tietoja voidaan ilmaista asiantuntijoille, joilta opiskeluhuoltoryhmän jäsen pyytää neuvoa opiskelijan asiassa.

Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjänkoulutukseen, aikaisempi koulutuksen järjestäjä voi siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden turvaamiseksi, mikäli opiskelija tai, jos hän ei pysty arvioimaan suostumuksen merkitystä, huoltaja antaa siihen suostumuksensa. (OHL 23 §)

Perusopetuslain 40 §:n 2 momenttiin ja 32 §:n 2 momenttiin on otettu säännös, jonka mukaan opiskeluhuoltotyöhön osallistuvilla on oikeus luovuttaa ilman suostumusta opetuksen asianmukaisen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja opettajien ja opetushallintoviranomaisten lisäksi myös rehtorille.

Perusopetuslain 40 §:n 4 momenttia on muutettu siten, että jos alle 18-vuotias

oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän perusopetuslain, lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisesti järjestämään koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden järjestäjän pyynnöstä.

Opiskeluhuollon ohjaus ja valvonta

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Valtakunnallisesta ohjauksesta vastaavat yhteistyössä OPH (opetussuunnitelman perusteet) ja THL (psykologit, kuraattorit sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto). Opetussuunnitelman perusteissa määrätään kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista. OPH ja THL seuraavat yhteistyössä opiskeluhoollon toteutumista ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti.

Koulutuksen järjestäjän on seurattava oppilaitoksen opiskeluhoolltosuunnitelman toteutumista. Koulutuksen järjestäjän on arvioitava opiskeluhoollon toteutumista ja vaikuttavuutta yhteistyössä kunnan opetustoimen ja sosiaalitoimen kanssa ja osallistuttava ulkopuoliseen arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset on julistettava. (OHL 24-26 §)

1.9 Opiskeluhoollon ohjaus ja valvonta

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä toimitettava opetushallintoviranomaiselle sekä THL:lle opiskeluhoollon valtakunnallisessa arvioinnissa, kehittämisessä, tilastoinnissa ja seurannassa tarvittavat tiedot. Koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus omavalvontaan yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Aluehallintovirastolla on oikeus oma-aloitteisesti ottaa tutkittavaksi, onko koulutuksen järjestäjä järjestänyt opetussuunnitelman mukaisen opiskeluhoollon lain mukaisesti. (OHL 24-26 §)

2. Oppilaan muu tuki ja palvelut

2.1 Kerhotoiminta

- Koulujen kerhotoiminnan tavoitteena on tarjota oppilaille mielekästä vapaa-ajan toimintaa ja ohjata heitä harrastustoimintaan.
- Kerhot kokoontuvat kouluajan ulkopuolella.
- Kerhot toimivat oman opintosuunnitelmansa mukaan.
- Kerhojen ohjaajina ovat opettajat, kansalaisopiston opettajat tai järjestöjen ohjaajat.
- Kerhotoiminnassa tehdään yhteistyötä seurakuntien, järjestöjen ja yrittäjien kanssa.
- Kerhotoiminnasta ja -tarjonnasta tiedotetaan oppilaille ja heidän huoltajilleen lukuvuoden alussa.

Nuorisotoimi ja seurakunnat järjestävät kerhotoimintaa, josta he tiedottavat vuosittain.

Linkki Keuruun kaupunki nuorisotoimi

2.2 Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminta on tarkoitettu ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä kaikkien vuosiluokkien erityistä tukea saavien sekä toiminta-alueittain etenevän opetuksen oppilaille. Kaupungin sivistystoimi päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Toimintaa ohjaa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaan laadittu toimintasuunnitelma. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta laaditaan lukuvuosisuunnitelma.

Keuruulla järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa Keuruun keskustassa, ja ainoastaan iltapäivätoimintaa Kivelän koululla sekä Haapamäellä. Keuruulla toiminnasta vastaa 4H -yhdistys, Haapamäellä MLL. Toiminta-alueittain etenevän opetuksen osalta iltapäivätoiminnasta vastaa toistaiseksi sosiaalityö.

Aamu- ja iltapäivätoiminnasta tiedotetaan huoltajille kouluun ilmoittautumisen yhteydessä sekä koulun tiedotteella.

Linkki: Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma

2.3 Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan *huoltaja on lapsen/nuoren asiantuntija, jolla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsesta ja jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että oppilas suorittaa oppivelvollisuutensa (PoL 26§).*

Koti on oppilaan ensisijainen kasvattaja ja siksi on tärkeää, että kodin kasvatustavoitteet ja koulun perusopetuksen tavoitteet eivät ole ristiriidassa.

keskenään. Oppilas hyötyy siitä, että hänen kanssaan toimivilla aikuisilla on samat, yhdessä sovitut periaatteet.

Koulun ja kodin käytössä olevista yhteisistä pelisäännöistä, joihin lapsi/nuori voi myös sitoutua, sovitaan vanhempainilloissa tai muulla yhdessä sovitulla tavalla ja/tai oppilaskohtaisesti järjestettävissä palavereissa.

Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa häntä opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Menestykselliseen oppimiseen kuuluu se, että opetushenkilöstö saa käyttöönsä ja tietoonsa oppilasta koskevat olennaiset asiat.

Kodin ja koulun välisen yhteistyön toimintatapoja ovat esimerkiksi

- vanhempainillat, jotka koulu kutsuu koolle. Vanhempainilloissa keskustellaan esim. kaikkia oppilaita koskevista yhteisistä asioista.
- ”reissuvihkot”
- kirjeet
- puhelinkeskustelut
- kokoukset
- sähköinen viestintä (koulun ja luokan kotisivut, sähköposti, tekstiviestit, Wilma).

2.3.1. Vanhempainyhdistys

Yhteistyöaloite on perinteisesti tullut koulusta, mutta koulu toivoo myös vanhemmilta aktiivista roolia yhteydenpidossa. Joillakin Keuruun kouluilla toimii vanhempainyhdistys, jonka kautta vanhemmilla on mahdollisuus olla mukana tukemassa koulun toimintaa. Vanhempainyhdistykset voivat esimerkiksi järjestää teemallisia vanhempainiltoja tai muuta toimintaa koulun tasolla.

Linkki <http://www.vanhempainliitto.fi/>

Linkki: Laatua kodin ja koulun yhteistyöhön. Opetushallituksen verkkojulkaisu 2007

Luokkatoimikunnan kautta vanhemmat voivat toimia aktiivisesti luokkatasolla. Luokkatoimikunnat voivat esimerkiksi järjestää oppilaiden ja heidän vanhempiensa yhteistä toimintaa kouluaikana tai kouluajan ulkopuolella. Luokan vanhemmat voivat päättää luokkatoimikunnan perustamisesta ja purkamisesta.

Keuruun kaikilla peruskouluilla on johtokunnat, jotka ovat osa virallista kaupungin hallintoa. Sivistyslautakunta valitsee koulujen johtokuntien jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet. Valtuustokauden alussa johtokunnan jäsen ehdokkaita kysytään kouluilta. Jäseniksi pyritään löytämään pääsääntöisesti koulun oppilaiden vanhempia. Keuruun kaupungin hallintosääntö, organisaatiosääntö ja sivistyslautakunnan delegointisääntö määrittelevät johtokuntien tehtävät ja vastualueen.

2.3.2. Kotien ja luokan / luokkatason kesken sovittavia asioita

Luokanopettaja / luokanvalvoja sopii yhdessä luokan vanhempien kanssa seuraavat asiat:

- millä viestintävälineellä ja milloin tiedotus koulun ja kotien välillä hoidetaan
- millä keinoin ja miten usein luokan / luokkatason asioista tiedotetaan
- ja mahdollisesti myös, mihin oppilaita koskeviin yhteisiin kasvatusero-
linjauksiin sitoudutaan sekä koulussa että kodeissa

3. Terve ja turvallinen kouluympäristö

3.1 Kouluruokailu

Perusopetuslainsäädännön mukaan opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisen työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria (628/1998, 31 §). Kouluruokailun tavoitteena on edistää oppilaan terveyttä ja työtehoa sekä totuttaa oppilas ravitsemuksellisesti oikeisiin ruokailutottumuksiin ja hyviin tapoihin. Koulujen ruokapalvelujen ja oppilaiden terveyden seuranta ovat osa oppilashuollon työtä.

3.1.1 Ruokailua koskevat määräykset

Esiopetuksen ruokailu esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria⁽⁵⁶⁾. Ruokailuhetki on lapselle tärkeä ja se tukee lapsen tervettä kasvua ja kehitystä osana esiopetusta. Ruokailun järjestämisessä ja ohjauksessa otetaan huomioon ruokailun terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, terveys-, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailutauon virkistystehtävä. Lapsille annetaan mahdollisuus osallistua ruokailun suunnitteluun ja toteuttamiseen, mikä tukee osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Ruokailun järjestämisessä tarvitaan yhteistyötä esiopetuksen henkilöstön ja ruokailusta vastaavan henkilöstön kesken. Yhteistyössä huoltajan ja lapsen sekä terveydenhuollon henkilöstön kanssa sovitaan tukitoimista ja seurannasta lapsen yksilöllisissä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyvissä tarpeissa.⁽⁵⁷⁾

56 Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

57 Perusopetuslaki 3 § 2 mom., 31 a § 1 mom., Neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 13 §

Kouluruokailu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria⁽⁷⁴⁾. Ruokailuhetki on oppilaalle tärkeä. Kouluruokailulla tuetaan oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Kouluruokailun ja koulupäivän aikana mahdollisesti tarjottavien välipalojen järjestämisessä otetaan huomioon kouluruokailun terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailutauon virkistystehtävä. Oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua kouluruokailun suunnitteluun ja toteuttamiseen, mikä tukee osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Kouluruokailun järjestämisessä tarvitaan yhteistyötä koulun ja ruokailusta vastaavan henkilöstön kesken. Yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja kouluterveydenhuollon henkilöstön kanssa sovitaan tukitoimista ja seurannasta

oppilaan yksilöllisissä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyvissä tarpeissa.(75)

74 Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

75 Perusopetuslaki 3 § 2 mom. ja 31 a § 1 mom., Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 13 §

3.1.2. Koululounas

Koululounaan tavoitteena on edistää oppilaan terveyttä ja työtehoa sekä hyviä tapoja. Se ohjaa myös terveelliseen ravitsemukseen sekä kehittää maku- ja ruokailutottumuksia. Koululounas täydentää kotona tapahtuvaa ruokailua. Kouluruokailu toteutetaan mahdollisimman taloudellisesti, laatu- ja kustannustietoisesti. Toiminnassa huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet. Ravintotavoitteet noudattavat Valtion ravitsemusneuvottelukunnan antamia suosituksia (31.3.2008) sekä opetushallituksen kouluruokailu käsikirjan (2007) ohjeistusta.

Koululounaaseen kuuluu pääruoka, salaatti, leipä, ravintorasva ja ruokajuoma. Oppilaita ohjataan vastuuntuntoisuuteen sekä koostamaan ateriansa oikein ja tasapainoisesti lautasmallia ohjeena käyttäen. Koululounas on monipuolinen, vaihteleva ja vähäsuolainen ja siinä vältetään kovia rasvoja. Kouluruoka on maukasta ja monipuolista sekä kauniisti tarjolle laitettua. Oppilaita kannustetaan tutustumaan uusiin ruokalajeihin ja avartamaan makutottumuksiaan.

3.1.3. Terveys- ja ravitsemuskasvatuksen ja tapakasvatuksen tavoitteiden huomioon ottaminen kouluruokailun järjestämisessä

Ruokatunti on muutakin kuin vain vatsan täyttämistä. Parhaimmillaan se antaa erinomaisen tilaisuuden opetella ruoka- ja tapakulttuuria eli kauniita pöytätapoja, toisen huomioon ottamista ja yhdessä olemista. Ruokailussa noudatetaan hyviä ruokailutapoja ja toisen ihmisen huomioon ottavaa käyttäytymistä.

Koululounas on myös sosiaalinen tilanne, jossa opettajat opettavat ruokailuun liittyviä käytöstapoja käytännössä. Jokainen kouluyhteisössä työskentelevä aikuinen on esimerkkinä oppilaille eli on kasvattaja ja aikuisen malli. Ruokailun tulee tarjota myös virkistystä ja kiireetöntä yhdessäoloa. Ruokasalin viihtyisyys lisää tyytyväisyyttä ja esteettisyyden arvostamista.

3.2 Koulukuljetukset

Laki perusopetuslain muuttamisesta tarkoittaa 32 §:ssä koulumatka-asiaa (Laki perusopetuslain muuttamisesta 642/2010). Pykälän mukaan oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia.

Koulumatkakuljetusten turvallisuuteen liittyvä oppilaiden ohjaus ja turvallisuuden harjoittelu kytketään turvallisuus ja liikenne – aihekokonaisuuteen.

Oppilashuollon suunnitelmassa määritellään, miten yleiset koulumatkojen turvallisuudelle asetetut tavoitteet toteutetaan. Sen lisäksi oppilashuollon suunnitelmaan kirjataan koulukuljetusten periaatteet. Suunnitelmaan kirjaamisen lisäksi on tärkeää tiedottaa oppilaille ja vanhemmille koulumatkakuljetuksiin liittyvistä turvallisuussäännöistä, käyttäytymisestä koulumatkakuljetuksia odotellessa ja matkan aikana sekä menettelytavoista ongelmatilanteissa.

Tarkemmin Keuruun kaupungin koulukuljetuksia koskevat periaatteet on selvitetty liitteessä. Keuruun kaupungin koulumatkakuljetuksia koskevat periaatteet ovat Keuruun kaupungin sivistyslautakunnan hyväksymät. Kaupunki järjestää koulumatkakuljetukset lautakunnan linjausten mukaisesti.

Liite 5. Koulukuljetusten järjestäminen ja muut siihen liittyvät liitteet, Janne Väliaho

3.3 Fyysinen kouluympäristö

Perusopetuslain 29 §:n mukaan oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (628/1998). Tämä säännös edellyttää opetukseen tarkoitettujen tilojen ja välineiden turvallisuutta. Terveet ja turvalliset tilat ja välineet ovat opetuksen järjestäjän eli kaupungin vastuulla.

Terveydellisesti hyviin työoloihin kuuluvat kouluyhteisön fyysiset työolot kuten

- sisäilman laatu,
- kalusteet,
- sosiaalityilat,
- säilytystilat,
- koulun siivouksen taso ja
- yleiset koulutyön järjestämiseen liittyvät asiat.

Koulun kaikkien aikuisten vastuu on kertoa havaituista puutteista (epäkunnossa olevat laitteet, rikkinäiset rakenteet, liukkaudet ym. epäkohdat) koulun rehtorille, jonka velvollisuus on viedä viipymättä viesti asianomaisesta asiasta vastuussa olevalle kaupungin toimijalle. Kouluympäristön esteettiseen viihtyisyyteen on myös kiinnitettävä huomiota tärkeänä hyvinvointia edistävänä tekijänä.

3.3.1. Vaaralliset työt koulussa

Valtioneuvosto on antanut asetuksen (475/2006) nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä (kts. linkki). Peruskoulun seitsemännestä luokasta lähtien oppilaat voivat iästään riippumatta opettajan johdolla ja välittömässä valvonnassa tehdä 4 §:ssä tarkoitettua työtä, jos se on opetuksen toteuttamiseksi välttämätöntä ja voidaan tehdä turvallisesti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että työvälineet ja suojaimet ovat nuorelle työntekijälle sopivat ja turvalliset käyttää.

Koulun tulee ilmoittaa 7 - 9 –vuosiluokkien oppilaiden huoltajille vaarallisen työn tekemisestä ja sen perusteista. (Ilmoitus liitteenä)

Linkki: www.finlex.fi.

Liite 6: Ilmoitus 7-9 vuosiluokkien oppilaiden huoltajille vaarallisen työn tekemisestä ja sen perusteista

3.4 Kouluympäristön psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus

Perusopetuslain (2003/477, 29§) mukaan opetuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista.

Koulukohtaisesti on laadittava toimintaohjeet koskien myös kouluympäristön psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta ja niiden edistämistä. Opetuksen järjestämisessä ja koulun arjessa tulee kiinnittää huomiota oppimisen edellytysten luomiseen siten, että kouluhyvinvointi ja työturvallisuus voidaan taata.

Oppilashuollon tehtävä kouluyhteisössä on huolehtia kouluhyvinvoinnista. Kouluhyvinvointia tukevat

- koulun hyvä ilmapiiri,
- hyvät suhteet (oppilas-opettaja, oppilas-oppilas, koulu-koti, koulu-yhteistyökumppanit),
- koulutyön järjestämisen tavat (oppilaan ikäkauden mukaan),
- yhteisön arvot,
- toimintaa ohjaavat selkeät pelisäännöt sekä
- johdonmukaiset menettelytavat.

3.4.1. Valvonta ja järjestyssäännöt

Koulun psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden kannalta tärkeimpiä tekijöitä ovat valvonnan järjestämistavat ja koulun järjestyssäännöt. Vaikka valvonnan järjestämisestä koulussa ei ole olemassa yleisiä normeja, on siitä huolimatta opettajilla ja koulun henkilöstöllä yleinen valvontavelvollisuus suhteessa oppivelvollisuusikäisiin. Lähtökohta on, että oppilaat ovat kouluaikana (mukaan lukien välitunnit) koulutuksen järjestäjän valvontavastuun piirissä.

Perusopetuslain (2003/477, 29§) mukaan opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut koulussa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöissä ja -määräyksissä voidaan antaa kouluyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä, asianmukaisesta käyttäytymisestä, koulun

omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta koulurakennuksissa ja koulun alueella.

Keuruulla koulujen johtokunnat hyväksyvät koulun järjestyssäännöt (Keuruun kaupungin sivistyslautakunnan delegointisääntö, 1.6.2011)

Koulujen oppilashuollon suunnitelmaan tulee kirjata, miten valvonnat on järjestetty ja liittää suunnitelmaan johtokunnan hyväksymät koulun järjestyssäännöt. Lisäksi koulujen suunnitelmissa on oltava kirjattuna toimintaperiaatteet seuraavista asioista:

- oppilaiden osallisuuden tukeminen
- kouluterveystutkimusten tuoma tieto
- mahdollinen oppilaskuntatoiminta
- tukioppilastoiminta (MLL)
- ohjauksen järjestämisen periaatteet
- oppilaan yleinen tuki (mm. tukiopetus), tehostettu tuki ja erityinen tuki (erityisopetus), niiden menetelmät ja toimintaperiaatteet

3.4.2. Tukioppilastoiminta

Keuruun ja Haapamäen yhteiskoulujen yläkouluilla on tukioppilastoimintaa. Tukioppilaina toimivat kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaiset asiasta kiinnostuneet oppilaat.

Toimintaan kuuluu

- koulurauhan julistus,
- seiskojen ryhmäytymispäivä ja teematunnit (ryhmähenki, päihteet, koulukiusaaminen),
- aamunavauksia,
- kuutosille teematunteja ja
- tulevien seiskojen tutustuttaminen kouluun.

Tukioppilaat ovat mukana valitsemassa ja kouluttamassa uusia tukioppilaita. Koulun arjessa tukioppilaiden tärkein tehtävä on toimia hyvänä esimerkkinä ja olla valppaana välitunnilla. Toimintaa ohjaa opinto-ohjaaja.

3.4.3. Oppilaskunnat

Oppilaskunnat on koettu hyväksi tavaksi osallistaa oppilaita. Oppilaskunnan avulla oppilaille opetetaan päätöksen tekoa ja vastuunkantoa sekä vaikuttamista. Oppilaskuntia ohjaa opettaja. Oppilaskunnat toimivat Keuruun perusopetuksen kouluissa. Kunkin koulun oppilaskunnan toiminta kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman koulukohtaisissa osuuksissa.

3.4.4. Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä ovat keskeisiä kouluyhteisön turvallisuutta kyseenalaistavia ja vaarantavia tekijöitä. Kiusaaminen on henkistä tai ruumiillista, suoraa tai epäsuoraa toistuvaa väkivaltaa, jossa vahvempi yksilö tai ryhmä alistaa heikompaa. Kiusaaminen on sekä tahallista että tietoista halua loukata, uhata tai pelottaa toista joko sanallisesti, sosiaalisesti tai jopa väkivaltaisoin keinoin.

Kiusaamisen vastaisessa toiminnassa yhteisön kaikille jäsenille pyritään luomaan kiusaamista vastustava asenne, johon kaikki sitoutuvat. Kiusaamisen ehkäiseminen on kodin ja koulun välistä yhteistyötä, jossa vanhempainyhdistyksellä ja erilaisilla ohjelmilla (esim. KivaKoulu – ohjelma) on suuri merkitys. Kiusaamisen vastaiseen toimintaan tulee kiinnittää jatkuvasti huomiota ja siihen tulee puuttua nopeasti. Kiusaamisen estäminen edellyttää kaikkien koulussa toimivien saumatonta yhteistyötä ja sitoutumista periaatteiden noudattamiseen. Jokaisella kouluyhteisön jäsenellä on oikeus turvalliseen työympäristöön, mihin kiusaaminen ei kuulu. (Kiusaamisen vastainen toiminta, KivaKoulu –toiminta)

Myös väkivalta on suoraa tai epäsuoraa fyysistä tai psyykkistä voimankäyttöä toista henkilöä tai ryhmää kohtaan. Kouluyhteisössä väkivallan uhka voi liittyä joko oppilaiden keskinäiseen vuorovaikutukseen (tappelutilanteet, yksittäiset aggressiiviset hyökkäykset tai ryhmäväkivalta), opettaja - oppilassuhteeseen tai koulun ulkopuolelta tulevaan väkivallan uhkaan. Joskus saattaa herätä epäily myös mahdollisesta perheessä tapahtuvasta väkivallasta (lastensuojeluilmoitus). Koulussa tapahtuvista väkivaltatilanteista suurin osa voidaan hoitaa ja käsitellä yhteistyössä kotien kanssa. Myös koulun kurinpitomenetelmät ovat tarvittaessa käytössä.

Häirintä on usein järjestelmällistä ja jatkuvaa toista alistavaa toimintaa tai käyttäytymistä. Häirinnästä on kyse, jos toiminta on yksipuolista ja ei-toivottua ja jos se aiheuttaa uhrissa kielteisiä tuntemuksia ja seurauksia. Usein häirintä kohdistuu toisen henkilökohtaiseen persoonaan, kuten luonteenpiirteisiin, ulkonäköön, perhesuhteisiin tai sukupuoleen.

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden tunnistamisessa opettajalla on varhaisen puuttumisen kannalta tärkeä tehtävä. Oppilashuollon asiantuntijoiden tuki on mahdollinen vasta tunnistamisen jälkeen.

Jokaisen koulun on laadittava oma toimintaohje oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Ohje on liitettävä koulun oppilashuollon suunnitelmaan.

Liite 7: Toimintaohje kiusaamistapauksissa

Kiusaamisen vastustaminen

Keuruu kuuluu KiVa-ohjelmaan (kiusaamisen vastainen). Ohjelman mukaisesti KiVa-tunnit pidetään ensimmäisellä, neljännellä ja seitsemännellä luokalla. Näillä tunneilla rakennetaan luokkahenkeä ja opetellaan ymmärtämään erilaisuutta.

Opettajista muodostettu KiVa-tiimi, joka selvittää kiusaamistapauksia, toimii Keuruun ala-asteella, Keuruun yhteiskoulun yläkoululla ja Haapamäen yhteiskoululla. Tietoa KiVa-ohjelmasta löytyy <http://www.kivakoulu.fi/> ja koulujen omista opetussuunnitelmista.

Vakavissa häirintä- ja kiusaamistapauksissa koulu tekee yhteistyötä sosiaalitoimen ja poliisin kanssa.

3.4.5. Työrauha

Luokkatason työrauhaongelmiin on Keuruulla kehitetty Työrauha kaikille -työmalli, jota käytetään tarvittaessa. Työrauha kaikille -työmallin on todettu olevan hyvä käytänne, jota levitetään muihinkin Keski-Suomen ja Itä-Suomen kuntiin. Siitä tehdään myös tutkimusta Jyväskylän yliopistossa. Enemmän Työrauha kaikille -työmallista löytyy Niilo Mäki Instituutin sivulta

Linkki: <http://www.nmi.fi/projektit/työrauha-kaikille>

3.5 Turvallisuus Keuruun kouluissa

Kaikki koulun turvallisuutta koskevat asiakirjat kootaan koulun omaan turvallisuuskansioon. Eri viranomaisten yhteistyönä liitetään kansioon koulun turvallisuuteen liittyvät määräykset, ohjeet sekä suunnitelmat. Kukin koulu laatii lisäksi omat toiminnalliset ohjeet koulun fyysisen toimintaympäristön huomioiden.

Koulun turvallisuutta ohjaava lainsäädäntö (www.finlex.fi):

- perusopetuslaki
- työturvallisuuslaki
- työterveyshuoltolaki
- tasa-arvolaki
- laki työsuojelutoimijoista
- laki yksityisyyden suojasta työelämässä
- yhteistoimintalaki
- lastensuojelulaki
- pelastuslaki
- Suomen rakentamismääräyskokoelma RakMK
- liikennelainsäädäntö
- kansanterveyslaki
- yhdenvertaisuuslaki
- nuorisolaki
- laki asiakirjojen julkisuudesta
- tietosuojaan liittyvä lainsäädäntö

Turvallisuuskansion sisältö:

- yhteystiedot
- toimintaohjeet äkillisiä vaaratilanteita varten
- riskikartoituksen tuloksena syntyvät asiakirjat
- pelastussuunnitelma
- poistumis- ja evakointisuunnitelma

- poliisin laatima pelastussuunnitelmaa täydentävä ohje (ei julkinen)
- suunnitelma perehdyttämisestä sekä harjoitusten ja koulutustapahtumien järjestämisestä
- viestintäsuunnitelma
- oppilashuollon suunnitelma ja koulun kriisisuunnitelma
- koulun järjestyssäännöt
- koulukiusaamisen ehkäisysuunnitelma
- työsuojelun toimintaohjelma
- lukuvuosittainen työsuunnitelma

Kansion sisältö saattaa joiltakin osin olla ei-julkista ja siksi se on jaettava julkiseen ja ei-julkiseen osaan. Julkisen osan on oltava helposti asianomaisten saatavilla. Kansioon koottavia tietoja päivitetään lukuvuosittain.

Suunnitelmien laadintaan ja päivittämiseen, ilmoitusten tekemiseen sekä toiminnan ja tilanteiden harjoitteluun tarvitaan moniammatillista yhteistoimintaa.

Koko sivistystointa koskeva turvallisuustoiminta määritellään Keuruun kaupungin sivistystoimen valmiussuunnitelmassa.

(tämän luvun lähde: <http://opspro.peda.net/keuruu/viewer.php3?DB=opsohjaus>, luku 1.7. Oppimisympäristön turvallisuus)

4. Koulunkäynnissä eteen tulevia erityistilanteita

4.1 Poissaolot

Oppivelvollisen peruskoululaisen tulee koulupäivinä osallistua koulutyöhön. Perusopetuslain (477/2003) 26 §:ssä säädetään, että opetuksen järjestäjän tulee seurata perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle. Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua, sillä ensisijainen vastuu oppivelvollisuuden suorittamisen valvomisesta on huoltajalla. Poissaolojen seuranta on sekä turvallisuudesta huolehtimista että syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvää varhaista puuttumista. Syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta poissaolojen seuranta on keskeinen koulun oppilashuollollinen tehtävä.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet edellyttävät kunnilta ja kouluilta kirjallisen toimenpideohjeiden laatimista poissaolojen seuraamiseksi. Kouluilla on käytössä Wilma -ohjelma, johon poissaolot tulee merkitä. Poissaolot voivat olla luvallisia tai luvattomia. Oppilashuollollisesti luvattomat poissaolot edellyttävät aina jatkoselvittelyjä. Tärkeää on myös tunnistaa oppilaan tuen tai avun tarve, kun poissaolon syy liittyy pitkäaikaissairauteen tai toisiaan seuraaviin lyhyisiin poissaoloihin.

Oppilaiden poissaoloja on syytä pohtia myös tietosuojan näkökulmasta. Henkilötietolaki koskee erilaisia oppilaan opetuksen järjestämissä kerättyjä tietoja. Opettajan kirjaamat tiedot oppilaan arvioinnista, poissaoloista ja rangaistuksista kuuluvat oppilasrekisteriin. Poissaoloihin liittyvät tiedot muodostavat oppilasrekisterin erillisen osarekisterin, johon voidaan tallentaa vain poissaolojen selvittämisen kannalta tarpeellisia tietoja.

4.1.1. Poissaolojen seurantaan ja luvattomista poissaoloista ilmoittamiseen liittyvät menettelytavat

Oppilaan sairastuessa tai muun äkillisen syyn takia huoltaja on velvollinen ilmoittamaan opettajalle mahdollisimman pian oppilaan poissaolosta. Sairauden takia useamman päivän poissaololle oppilaalle voidaan tarvittaessa antaa tukiopetusta.

Muuhun kuin sairauspoissaoloon huoltaja pyytää etukäteen koulusta luvan kirjallisesti. Opettaja myöntää luvan enintään kolmen päivän poissaoloon. Pidemmät poissaolot myöntää rehtori.

Poissaololuvan saaneelle oppilaalle annetaan korvaavia tehtäviä. Oppilas tai huoltaja selvittää etukäteen opettajilta, mitä koulussa opiskellaan oppilaan poissaolon aikana. Oppilaan ja hänen huoltajansa sopivat etukäteen yhdessä opettajien kanssa, miten oppilas korvaa poissaolonsa. Opettajat eivät huolehdi lomalaisten yksityisopetuksesta. Vastuu poissaolon aikaisesta opiskelusta on

vanhemmilla. Koulu toivoo, että vanhemmat ystävällisesti ottavat huomioon koulun työ- ja loma-ajat perheen yhteisiä lomia suunnitellessaan.

Kaikki poissaolot dokumentoidaan koulun rekisteriin. Huoltaja tekee selvityksen oppilaan poissaoloista koulun päättämällä tavalla. Opettaja seuraa omilla oppitunneillaan oppilaiden poissaoloja ja merkitsee ne koulun ylläpitämään rekisteriin.

**Lomakepankkiin, jossa lomakkeita huoltajien käyttöön:
Poissaololupakaavake, huoltajan kaavake**

4.1.2. Luvattomat poissaolot

Perusopetuslain 35 §:n mukaan oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta. Koulu ottaa yhteyttä oppilaan huoltajiin, jos oppilas on luvatta poissa koulusta. Huoltajan tehtävänä on puuttua oppilaan luvattomiin poissaoloihin ja sitoutua yhteisiin pelisääntöihin poissaolojen korvaamisesta. Tarvittaessa otetaan yhteyttä myös sosiaalityöntekijään.

Luvattomiin poissaoloihin on aina puututtava myös oppilashuollon keinoin ja pyrittävä yhteistyössä huoltajan kanssa turvaamaan oppilaan koulunkäynti. Luvattomista poissaoloista keskustellaan oppilaan kanssa. Kartoittavia, pedagogisia ja/tai tukikeskusteluja oppilaan kanssa käyvät opinto-ohjaaja, erityisopettaja, (koulu)psykologi, terveydenhoitaja, koulun sosiaalityöntekijä ja/tai muu oppilashuoltoryhmään kuuluva henkilö. Oppilaan useamman päivän kestäneistä poissaoloista luokanopettaja/ luokanvalvoja ja/tai opinto-ohjaaja keskustelelee sekä oppilaan että huoltajan kanssa ja yhdessä päätetään, miten oppilas korvaa poissaolonsa.

Jos oppilaan huoltaja laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden täyttämistä, hänet on tuomittava oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä sakkoon. (Perusopetuslaki 45 §)

4.2 Tupakointi ja päihteiden käyttö

Tupakkalaki (1976 / 693, jonka muutos 2010 / 698, voimaantulo 1.10.2010) ja alkoholia ja huumeita koskeva lainsäädäntö säätelevät sekä koulualueella tupakointia, alkoholin käyttöä julkisilla paikoilla että nuorten tupakointia ja alkoholinkäyttöä yleensä. Huumeiden käyttö on Suomessa kriminalisoitu.

Koulun tulee olla savuton ja päihteetön työympäristö. Tupakointi on kokonaan kielletty perusopetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa ja niiden käytössä olevilla ulkoalueilla (12 §) Alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan tupakkatuotteita (10 §). Tupakan myyminen ja kaikki luovuttaminen alle 18-vuotiaalle on kielletty (10 §). Päihteiden ja huumeiden tuominen kouluun, niiden käyttäminen ja päihtyneenä esiintyminen koulukäyntiin liittyvissä tilaisuuksissa on kielletty.

Mikäli kouluyhteisön jäsen esiintyy koulussa, koulun alueella tai koulun järjestämässä tilaisuudessa päihtyneenä, huumeiden tai lääkeaineiden vaikutuksen alaisena tai pitää hallussaan pähteitä, huumeita tai lääkeaineita, toimitaan Keuruun kaupungin huumestrategiassa sovitulla tavalla. Sen mukaan edellä mainituissa tilanteissa otetaan välittömästi yhteys huoltajiin ja asiasta tehdään lastensuojeluilmoitus.

Huumeiden käyttö ja hallussapito ovat rikoksia, joista tehdään aina ilmoitus poliisille.

Koulun oppilashuollon suunnitelmassa on kirjattava, miten koulussa pyritään mahdollisimman varhain tunnistamaan ja puuttumaan tupakointiin ja päihteiden käyttöön. Toimintamalleja voivat olla puheeksi ottaminen, yhteydenotto kotiin, koulun kurinpitomenettelyt, lastensuojeluilmoitus tai yhteys poliisiin. Oppilaita rohkaistaan hakemaan apua ja vanhemmille tiedotetaan toimintamalleista ja tarjolla olevista tukimuodoista. Suunnitelmassa on määriteltävä kouluyhteisön menettelytavat seuraavissa tilanteissa:

- oppilas kertoo päihdeongelmastaan
- oppilaalta löydetään pähteitä tai hän on päihtyneenä koulussa
- oppilas kärsii kodin päihdeongelmasta
- koulussa toimivat aikuiset tai koulun ulkopuolelta tulevat henkilöt esiintyvät koulussa päihtyneenä

Liite 8: Toimenpiteet päihteidenkäyttötilanteissa

4.3 Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

4.3.1. Tapaturmat, onnettomuus- ja vaaratilanteet, kriisit

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa edellytetään toimenpiteiden ja työn- ja vastuunjaon selkiyttämistä erilaisten tapaturmien, onnettomuuksien ja kuolemantapausten varalta. Kouluyhteisö voi joutua äkilliseen onnettomuuteen tai uhkaavaan tilanteeseen joko koulussa tai sen ulkopuolella.

Tapaturmat

Perusopetuslain 34 §:n mukaan koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa tai koulumatkalla sattuneen tapaturman hoito on oppilaalle maksuton. (23.12.1999/ 1288)

Koulutapaturmista täytetään ilmoitus, joka lähetetään koulutoimistoon.

Koulussa tulee olla ensiapukaappi. Kouluterveydenhoitaja antaa ohjeet kaapin sisällöstä. Koulussa nimetyt vastuuhenkilöt huolehtivat kaapin asianmukaisesta varustuksesta. Koulussa tulee olla myös lääkehuollon suunnitelma, jonka päivittämisestä terveydenhoitajat pitävät huolta.

Onnettomuus- ja vaaratilanteet

Jokaisen koulun tulee huolehtia turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat ajan tasalle. Koulujen pelastussuunnitelman tehtävänä on suojata koulun alueella työskentelevä henkilöstö, ympäristö ja omaisuus erilaisten vaarojen varalta. Koulussa tulee ryhtyä sellaisiin valmiutta edistäviin toimenpiteisiin, että vaaran torjuminen ja pelastaminen voidaan tarpeen vaatiessa toteuttaa viivytyksittä. Siksi turvallisuushenkilöstöä tulee kouluttaa ensiapu-, pelastus- ja sammutustehtäviin ja hankkia toiminnassa tarvittavat välineet. Turvallisuushenkilöstön nimeäminen ja koulutus auttaa ennaltaehkäisemään onnettomuuksia sekä antaa valmiuksia toimia oikein mahdollisessa onnettomuus- tai vaaratilanteessa. Koulun pelastussuunnitelma liittyy koulun muihin turvallisuusjärjestelyihin ja laatujärjestelmiin sekä edistää myös työturvallisuutta. Suunnittelussa varaudutaan myös väestönsuojelun henkilöstö- ja materiaali järjestelyihin.

Kriisitilanteet

Jokaisessa koulussa tulee olla kriisiryhmä. Koulussa saattaa syntyä tilanteita, jotka järkyttävät koko kouluyhteisöä. Tällaisia tapahtumia ovat esim. kouluyhteisön jäsenen äkillinen kuolema, itsemurha tai sen yritys, vakava onnettomuus, väkivalta, vakavan fyysisen vahingoittumisen uhka tai koulukiusaaminen. On myös asioita, jotka voivat ajan myötä kehittyä kriiseiksi, ellei yhteisöllä ole valmiutta puuttua tilanteeseen ajoissa. Koulukiusaaminen tai päihteiden käyttö (katso Keuruun kaupungin intranet/työsuojelusivusto) saattavat jatkuessaan aiheuttaa poikkeustilanteen. Kriisit aiheuttavat muutoksen tuttuun ja turvalliseen elämään ja sen vuoksi ne tuovat tullessaan tuskaa ja epävarmuutta. Tällöin ennalta varautumisen merkitys korostuu.

Koulut kirjaavat, ketä kriisiryhmään kuuluu. Pienemmillä kouluilla henkilökunnan lisäksi mm. koulun sosiaalityöntekijä, koulupsykologi, pappi, huoltaja tmv. Isommilla kouluilla esim. psykologian opettaja, oppilashuollon edustaja, uskonnon opettaja, koulun sosiaalityöntekijä, koulupsykologi jne. Ryhmä voi olla korkeintaan 5 henkilöä. Se on saatava nopeasti kokoon ja sen työnjako on oltava ennakkoon sovittu.

Jokaisessa koulussa tulee olla laadittuna kriisisuunnitelma. Kriisisuunnitelma on koulun yhteinen kirjallinen sopimus siitä, miten koulussa varaudutaan näiden odottamattomien ja äkillisten kriisitilanteiden kohtaamiseen. Sen avulla voidaan vakavan kriisin sattuessa ryhtyä tilanteen vaatimiin välittömiin toimiin, kohdata oppilaiden, henkilökunnan ja vanhempien reaktiot sekä aloittaa tarvittavat tukitoimet. Tavoitteena on estää psyykkiset ja fyysiset haittavaikutukset, säilyttää kouluyhteisön ja sen jäsenten toimintakyky, auttaa lasten ja aikuisten toipumista sekä varmistaa koulun ja sen jäsenten kyky selviytyä vaikeissa tilanteissa. Kriisisuunnitelmaa tarvitaan, jotta tiedetään, mitä pitää tehdä, kuka tekee mitäkin ja mistä saa lisäapua. Kriisisuunnitelma on päivitettävä vuosittain.

4.4 Lastensuojeluilmoitus

Lastensuojelulain 25 §:ssä määrätään ilmoitusvelvollisuudesta. Sen mukaan mm. sosiaali- ja terveystoimen, opetustoimen, nuorisotoimen tai poliisitoimen palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tai koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön palveluksessa olevat henkilöt ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia viipymättä ilmoittamaan salassapitosäännösten estämättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Lastensuojeluilmoituksen sijaan ilmoitusvelvollinen henkilö voi yhteistyössä lapsen tai hänen huoltajansa kanssa tehdä pyynnön lastensuojelutarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §). Pyyntö on sisällöltään samankaltainen lastensuojeluilmoituksen kanssa ja se käsitellään samoin kuin lastensuojeluilmoitus.

Sekä lastensuojeluilmoitus että pyyntö lastensuojelutarpeen arvioimiseksi tehdään kirjallisesti ja osoitetaan Keuruun sosiaalitoimiston lapsiperhetyön sosiaaliohjeille.

Lomakkeet löytyvät osoitteesta:

<https://www.sosiaaliportti.fi/Page/d25fe0f1-dbf6-4314-b747-84f7a6b51ded.aspx>

4.5 Mahdollisten mielenterveyskysymysten tunnistaminen

Mielenterveys on ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin perusta. Mielenterveyskysymyksissä varhaisella puuttumisella ja tuella on erityisen suuri merkitys, jotta vaikeuksien kasvaminen psykiatrisiksi ongelmiksi pystyttäisiin estämään.

Koulu asettaa lapselle ja nuorelle monenlaisia kehitystehtäviä, ja usein se, tunteeo lapsi olonsa hyväksi, riippuu lapsen kyvystä vastata näihin haasteisiin.

Mielenterveyden edistämisen keskeisimpiä koulun tehtäviä ovat itsetunnon ja minäkäsityksen kehityksen tukeminen sekä oikean ja väärän erottamisen oppiminen. Mielenterveyden edistämistä kouluyhteisössä on myös suunnitelmallinen ja jatkuva keskustelu siitä, kuinka kouluyhteisössä vahvistetaan myönteistä yhteisöllisyyttä, edistetään turvallisuutta ja ehkäistään kiusaamista. Yksinäisyys ja eristetyksi tuleminen ovat merkittävimmät mielenterveyden riskitekijät, joihin koulussa tulee aina puuttua.

4.6 Lähisuhde- ja perheväkivalta

Keuruulla on ollut jo usean vuoden ajan nimettynä lähisuhde- ja perheväkivallan yhdyshenkilö ja ns. koordinaatioryhmä, missä on edustus terveystoimesta, perusturvasta, sivistystoimesta, seurakunnasta ja poliisista. Koordinaatioryhmä mm. tiedottaa ja järjestää väkivallan ehkäisyyn liittyvää koulutusta.

Linkki: Keuruun lähisuhdeväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma

Liite 9. Lähisuhdeväkivaltamalli

4.7 Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumislaki (1386/2010) uudistui 1.9.2011. Uutta lakia sovelletaan kaikkiin maahanmuuttajiin turistiluonteisesti oleskelevia lukuun ottamatta. Kunta laatii alaikäisen maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, jos siihen on alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuva tarve. Suunnitelman tarvetta arvioitaessa ja sitä laadittaessa on selvitettävä alaikäisen toivomukset ja mielipide ja huomioitava lapsen etu. Suunnitelma sovitetaan yhteen perheen kotoutumissuunnitelman ja alaikäiselle laadittavien muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.(15§)

5. Arviointi

Keuruun oppilashuollon tilaa arvioidaan sekä kaupunkikohtaisin että koulukohtaisin arviointimenetelmin. Kaupunkikohtaista kokonaisarviointia ovat Terveiden ja hyvinvoinnin kouluterveyskyselyt sekä OPH:n hyvinvointikyselyt, joista raportoidaan sivistyslautakuntaa. Koulukohtaiset arvioinnit koulut hoitavat itsenäisesti ja poikkeavista tuloksista raportoidaan kaupungin sivistyslautakuntaa.

1. Perusasteen oppilashuoltoa arvioidaan jatkuvasti. Haapamäen ja Keuruun yläasteiden 8. ja 9. luokkien oppilaat osallistuvat joka toinen vuosi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen organisoimaan Kouluterveyskyselyyn, jonka tuloksia tulee sekä tarkastella ja analysoida kouluilla että tiedottaa ja keskustella sivistyslautakunnassa. Kyselyn antamiin tietoihin tulee perehtyä tarkasti ja niiden antamaa tietoa tulee hyödyntää uusien suunnitelmien teossa.

2. Joka toinen vuosi (Kouluterveyskyselyn välivuosi) yläasteet osallistuvat Opetushallituksen julkaisemaan hyvinvointikyselyyn, jonka tuotoksena koulut saavat Koulun hyvinvointiprofiilin.

3. Alakoulut osallistuvat Koulun hyvinvointiprofiilin tuottamiseen vuosittain.

4. Koulut seuraavat oppilaspoissaoloja mm. Wilma-ohjelman avulla.

5. Kouluilla on käytössä koulukiusaamiskyselyt sekä koulujen Kiva-tiimit. Koulut tekevät opetus- ja kasvatustyössään ennaltaehkäisevää työtä kiusaamisen ehkäisemiseksi mm. erilaisia pedagogisia menetelmiä hyväksikäyttäen. Oppilashuoltoryhmät toimivat koulukohtaisesti. Jokaisella koululla on omaa yksikköään koskevat oppilashuollon toimintaohjeet ja arviointimenetelmät.

6. Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma voi olla kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Keuruulla esi- ja perusopetuksen oppilashuoltosuunnitelmat tehdään seuraavasti:

- päiväkotien esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma,
- Keuruun ala-asteen oppilashuoltosuunnitelma,
- Pohjoislahden, Jukojärven, Valkealahden ja Pihlajaveden osittain yhteinen oppilashuoltosuunnitelma,
- Haapamäen yhteiskoulun oppilashuoltosuunnitelma ja
- Keuruun yhteiskoulun oppilashuoltosuunnitelma

Suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Koulutuksen järjestäjän on seurattava suunnitelman toteutumista. Ohjeistus suunnitelmien päivittämiseen käydään läpi rehtorikokouksessa. Rehtorit toimittavat jokaisen lukuvuoden alussa päivitettyt suunnitelmat koulutoimistoon.

7. Tätä oppilashuollon käsikirjaa tarkistetaan aina tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Liitteet

Liite 1. Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät asettaa Keuruun kaupungin opiskeluhuollon ohjausryhmä. Oppilashuoltoryhmässä on koulun edustajan tai edustajien lisäksi edustajia terveydenhuolto-, psykologi- ja kuraattoripalveluista sekä huoltajien ja oppilaiden edustajat. Koulun oppilashuoltoryhmää johtaa rehtori. Oppilashuoltoryhmä voi olla myös useamman koulun yhteinen, ns. alueellinen oppilashuoltoryhmä. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa.

Oppilashuoltoryhmän tehtäviin kuuluu suunnitella, kehittää, toteuttaa ja arvioida koulun oppilashuoltoa. Tehtäviin kuuluu myös terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmia ehkäisevä työ.

Oppilashuoltoryhmän kokoonpanosta ja aikatauluista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille lukuvuoden alussa jaettavassa koulutiedotteessa, koulun kotisivuilla, vanhempainillassa ja/ tai muulla sopivaksi katsotulla tavalla. (Keuruun kaupungin oppilashuollon opetussuunnitelma 2014)

Koulun johtokunta käsittelee oppilashuollon suunnitelman vuosittaisen toimintasuunnitelman yhteydessä.

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

1.1. Arvio oppilashuollon tarpeesta ja resurssien kohdentamisesta yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen työhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa.

1.2. Käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut tai arvio siitä. **Oppilashuollon palveluiden järjestäminen** ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä oppilashuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin oppilaisiin, kouluyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat ¹

2.1. Yhteisöllisen oppilashuollon painopistealueet ja suunnitelma niiden toteuttamiseksi

2.2. Koulun oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta

- 2.3. Yhteistyö koulun ulkopuolisten, lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä
- 2.4. Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa
- 2.5. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- 2.6. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä
- 2.7. Järjestyssäännöt, niiden laatiminen ja niistä tiedottaminen
- 2.8. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen
- 2.9. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus
- 2.10. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- 2.11. Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet,
- 2.12. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- 2.13. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen ²

- 3.1. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen ja toimintatavat
- 3.2. Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa
- 3.3. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa
- 3.4. Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä
- 3.5. Oppilashuollon tuki kurinpitoviranomaisen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta

- 3.6. Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä
 - 3.7. Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys sekä
 - 3.8. Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi
4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa ³
- 4.1. Oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa
 - 4.2. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille
5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen ⁴
- 5.1. Seurannasta vastuussa oleva taho koulussa
 - 5.2. Seurattavat asiat
 - 5.3. Käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi
 - 5.4. Seurannan aikataulu
 - 5.5. Seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen koulun oppilashuollon kehittämisessä
 - 5.6. Keskeisistä tuloksista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille

³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 3-kohta

⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 5-kohta

Liite 2. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä muistiopohja

YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTORYHMÄ

SIVU 1/ 2

Keuruun kaupunki

KOULU _____ Muistio _____ / lv _____

PUHEENJOHTAJA _____ Pvm _____ / ____ 20____

SIHTEERI _____

Oppilashuoltoryhmän jäsenet:

	nimi	ammattiasema
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Muut läsnäolijat:

	nimi	ammattiasema

Käsittelyssä olleet asiat, niistä tehdyt suunnitelmat, toteutus, aikataulutus ja em. asioiden seurannasta vastaavat henkilöt	1. Aihe
	2. Suunnitelma
	3. Toteutus
	4. Aikataulutus
	5. Seurannasta vastaavat henkilöt
Tiedotus? Muuta?	

Liite 3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Keuruun kaupunki

Opettajan vastuu

- Opettajalla herää oppilashuollollinen huoli.
- Toisen ammattilaisen konsultaatio joko oppilaan nimellä tai nimettömänä.
- Työparin löytäminen.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa

- Palaverin järjestäminen yhdessä huoltajien ja/tai oppilaan kanssa. Tarvittavat yhteistyöhenkilöt mukaan. Tieto palaverin kestosta, sisällöstä ja siihen osallistuvista henkilöistä myös huoltajille.
- Kun mukana on myös oppilashuollon henkilöstöä, palaveri kirjataan opiskeluhoitokertomukseen (muistiopohja). Kertomukseen kirjataan sovitut toimenpiteet, niiden toteutus, seuranta ja vastuuhenkilö(t) jatkon suhteen.

Jatkovastuista ja seurannasta sopiminen

- Tarpeen mukaan vastuuhenkilö(t) tekevät yhteistyötä huoltajien kanssa ja järjestävät tarvittavat jatkopalaverit. Kaikki palaverit kirjataan kronologisesti oppilashuoltokertomukseen.

Liite 4. Oppilashuoltokertomus

Keuruun kaupunki

1. Henkilötiedot			
Lapsen / Oppilaan nimi		Sotu	
Päiväkoti / Koulu		Ryhmä/ Luokka	
Kotikunta			
1. huoltaja			
Osoite			
Puh. koti		Puh. työ	
2. huoltaja			
Osoite			
Puh. koti		Puh. työ	
Muu perhe			
2. Asiantuntijaryhmän kokoontuminen			
Aihe ja koollekutsujan nimi ja puhelinnumero			
Palaveriin osallistuneet ja heidän ammattiaseman- sa			
Oppilaan tilanteen selvittämisen aikana tehdyt selvitykset ja			

toimenpiteet	
2.1. Asiantuntijaryhmässä tehdyt päätökset ja toteuttamissuunnitelma	
Tilanteen kuvaus	
Tehdyt päätökset	
Toteuttamis- suunnitelma	
Toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat henkilöt	
Kirjauksen päivämäärä, paikka, kirjaaja ja kirjaajan ammattiasema	
Jos sivulliselle annetaan oppilashuolto- kertomukseen sisältyviä tietoja: Mitä tietoja sivulliselle luovutetaan? Kenelle sivulliselle? Millä perusteella tietoja luovutetaan?	

Liite 5. Keuruun kaupungin koulukuljetuksia koskevat periaatteet

1. YLEISET PERIAATTEET

Tässä yhteenvedossa esitellään ne periaatteet, joiden mukaisesti oppilaalle myönnetään koulukuljetus Keuruun kaupungin toimesta. Ohjeissa kerrotaan myös koulukuljetusten käytännön järjestelyistä ja pelisäännöistä.

Koulukuljetusten toteuttamisessa noudatetaan perusopetuslain 32 §:ää ja Keuruun kaupungin sivistyslautakunnan vuonna 2005 vahvistamia pykälien 75 ja 76 sekä vuonna 2008 vahvistaman 87 §:n periaatteita.

Perusopetuslaki 628/1998 32 §

Koulumatkat

Jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitettua päivähoidosta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon. Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus. (19.12.2003 / 1139)

Edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. (24.6.2010 / 642)

Jos oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämispaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. (19.12.2003 / 1139)

Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

Maksuttomaan koulukuljetukseen oikeuttamattoman oppilaan huoltaja on itse velvollinen järjestämään lapsensa kuljetuksen parhaaksi katsomallaan tavalla. Myös maksuttomaan koulukuljetukseen oikeutetun oppilaan huoltaja voi järjestää lapsen koulumatkan omalla kustannuksellaan paremmin, mikäli

huoltaja katsoo, ettei kunnan tarjoaman koulukuljetuksen perustaso ole riittävä. Huoltaja on ensisijaisesti velvollinen opettamaan lastaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä.

Perusopetuslaki ja Keuruun kaupungin sivistyslautakunnan hyväksymät ohjeet määrittelevät ne ehdot, joiden täytyessä kunta järjestää oppilaalle maksuttoman koulukuljetuksen. Esiopetuskuljetuksissa noudatetaan Keuruun kaupungin sivistyslautakunnan vuonna 2008 vahvistamaa 87 §:n päätöstä.

1.1 Esiopetus

Esiopetuksen oppilaiden koulumatka voi olla matka joko kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja päivän esiopetuksen päätyttyä vastaavasti takaisin joko suoraan kotiin tai päivähoitopaikkaan (Perusturvalautakunnan päätös 20.4.2004 / 53 §). Kodin ja päivähoitopaikan välisiä kuljetuksia ei järjestetä eikä korvata koulukuljetusten perusteilla.

Esiopetuksessa olevien kuljetusoppilaiden kuljetusten säännönmukaisuus edellytetään tapahtuvan vähintään kuuden viikon jaksoissa. Jaksot määräytyvät muiden koulukuljetusten mukaisesti. Muutoksia kuljetuksiin ei tehdä kesken jaksojen.

1.2 Erityisopetus

Erityisopetuksessa olevien oppilaiden kuljetustarve ratkaistaan tapauskohtaisesti pitäen lähtökohtana kuitenkin yleisiä koulumatkapituusperusteita.

1.3 Koulumatkan pituus

Kunnat ovat koululainsäädännössä (PL 32 §) velvoitettuja järjestämään koulukyydityksen oppilaille, joiden koulumatka on pitempi kuin viisi kilometriä. Koulukyyditys voidaan myöntää lyhyillekin koulumatkoille harkinnanvaraisesti, milloin matka katsotaan oppilaan ikä huomioiden vaaralliseksi, vaikeaksi tai rasittavaksi.

Oppilaan varsinaisella koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä kodin ja koulun välistä matkaa, jonka oppilas kulkee kouluun mennessään. Koulumatkan pituus lasketaan lyhintä kulkukelpoista reittiä ja yleisessä käytössä olevaa tietä pitkin kodin pihalta koulun pihalle.

Sivistyslautakunnan 24.9.1996 / 145 §:n päätöksen mukaan koulunjohtajat ja rehtorit velvoitetaan tarkistamaan, että koulumatkojen pituudet ovat lain mukaisia.

Oppilaskuljetustyöryhmä on 19.5.2005 tehnyt sivistyslautakunnalle ehdotuksen niistä kriteereistä, joilla Haapamäen ja Keuruun taajama-alueen oppilaille myönnetään kuljetusavustus.

Lautakunta totesi, että perusopetuslain 32 §:n perusteella kunta on velvollinen järjestämään maksuttoman koulukuljetuksen, kun koulumatka on yli 5 km. Oppilaan koulumatkan ollessa alle 5 km sivistyslautakunta päätti kuljetusavustusten myöntämiskriteereiksi seuraavaa:

- Haapamäen ja Keuruun keskustan koulut ja kyläkoulut koskien haja-asutus- ja taajama-alueita
- 0 lk. kuljetusavustus koko lukuvuodeksi, kun matka on 3 km tai enemmän (1.8.2009 alk.)
- 1-2 lk.: t kuljetusavustus koko lukuvuodeksi, kun matka on 3 km tai enemmän
- Kyläkoulut, Haapamäen ja Keuruun koulut koskien haja-asutusalueita
- 3 lk. kuljetusavustus koko lukuvuodeksi, kun matka on yli 3 km, perusteluna mm. teiden valaistuksen puute
- Haapamäen ja Keuruun keskustan koulut koskien taajama-alueita
- 3 lk. kuljetusavustus talvikaudeksi 1.11.–31.3., kun matka on yli 3 km, perusteluna mm. teiden valaistus, kevyenliikenteen väylät ja suojatiet.

Muiden kuin esikoululaisten kuljetuksiin käytetään linja-autoa silloin, kun se on aikataulullisesti mahdollista. Muista kuljetusavustuksista sivistyslautakunta päättää oppilaskohtaisesti.

Kunnan velvollisuutena ei ole järjestää koulukuljetusta koko matkalle, vaan kuljetus voidaan järjestää vai osalle matkasta. Kilometrirajat ovat pisimpiä mahdollisia omavastuumatkoja, jotka oppilaan tulee varautua kulkemaan omia neuvoita.

1.4 Koulumatkan vaarallisuus

Jos koulumatka tai osa koulumatkasta määritellään vaaralliseksi, kunta on velvollinen järjestämään kuljetuksen (vaaralliseksi katsotulle koulumatkan osuudelle) tai korvaamaan huoltajalle koulumatkakustannuksia oppilaan kuljettamisesta. Koulumatkan vaarallisuus määritellään tähän tarkoitukseen hankitulla Koululiitu-tietokone-ohjelmalla. Ohjelma tarkastelee monipuolisesti koulumatkan liikenteellisiä olosuhteita. Suurin painoarvo arvioinnissa on tien liikennemäärällä ja nopeusrajoituksilla.

1.5 Koulumatkan vaikeus tai rasittavuus

Kunta on velvollinen järjestämään koulukuljetuksen tai korvaamaan huoltajalle koulumatkakustannuksia, jos matka on oppilaalle liian vaikea tai rasittava. Matkan rasittavuutta ja vaikeutta arvioitaessa käytetään perusteena lääkärin-, psykologin tai muun asiantuntijan lausuntoa, jonka huoltaja on velvollinen hankkimaan. Lausunto on uusittava joka lukuvuosi ellei se ole luonteeltaan pysyväisluonteinen. Lausunnosta on ilmevä kuljetustarpeen syiden ja perustelujen lisäksi mille ajanjaksolle asiantuntija suosittelee koulukuljetuksen järjestämistä.

Tällaisessa tapauksessa asia sovitaan erikseen. Kuljetus/korvaus-hakemus liitteineen toimitetaan Keuruun kaupungin sivistyslautakunnalle. Koulun rehtori

päättää oppilaan tilapäisestä (esim. sairastumisesta tai loukkaantumisesta johtuva) kuljetustarpeesta.

1.6. Muussa kuin lähikoulussa koulua käyvät oppilaat

Perusopetuslain 6 §:n mukaan kunta osoittaa esiopetukseen tulevalle lapselle esiopetuspaikan ja oppivelvolliselle oppilaalle lähikoulun. Kunta on velvollinen järjestämään koulukuljetuksen ainoastaan oppilaan lähikouluun. Mikäli huoltaja haluaa vaihtaa oppilaan koulunkäyntipaikaksi muun kuin lähikoulun, myönnetään siihen huoltajalle oikeus mutta huoltaja on velvollinen itse huolehtimaan oppilaan koulukuljetuksesta (Perusopetuslaki 32 § 3 mom.).

Keuruun valtuuston hyväksymän (26.3.2007) toimintasäännön mukaan oppilaiden oppilaaksiottoalueet noudattavat koulupiirirajoja.

Jos oppilas muuttaa kesken lukuvuoden kunnan sisällä ja haluaa käydä lukukauden/vuoden loppuun vanhassa koulussa, voidaan koulukuljetus järjestää muuton tapahtuessa kuluvan lukukauden loppuun saakka, mikäli kuljetus on yhdistettävissä olemassa oleviin kuljetuksiin ilman lisäkustannuksia tai enintään sen mukaisesti mitä kuljetus maksaisi oman koulussa käyntialueen kouluun ko. oppilaan ollessa siellä kuljetusoppilas. Erillistä kuljetusta ei kuitenkaan järjestetä.

1.7 Vieraskuntalaisten oppilaiden kuljettaminen

Kun vieraskuntalainen oppilas hakeutuu ja hyväksytään oppilaaksi kunnan kouluun, oppilaan huoltaja vastaa oppilaan koulukuljetuksista ja / tai saattamisesta. Ainoastaan mikäli lähettävän kunnan ja vastaanottavan kunnan välillä tehdään sopimus, jossa lähettävä kunta sitoutuu kustantamaan oppilaan koulukuljetuksen, kunta voi järjestää tai osallistua kuljetuksen järjestämiseen.

2. KOULUKULJETUSTEN KÄYTÄNNÖN JÄRJESTELYT

Koulukuljetuksissa käytetään ensisijaisesti olemassa olevaa julkista liikennettä. Muita kuljetusmuotoja, tilauslinja-autoja ja takseja, käytetään täydentämään julkisen liikenteen yhteyksiä.

Oppilas voi joutua käyttämään koulumatkallaan useita eri kuljetusmuotoja. Perusopetuslain 32 §:n mukaisesti, aikatauluista johtuen oppilas voi joutua odottamaan kuljetusta aamulla ja/tai illalla. Lain mukaan oppilaan koulumatka voi kestää enintään 2½ tuntia päivässä. Lukuvuoden alussa 13 vuotta täyttänyt tai perusopetuslain 17 § 2 momentin tarkoittamassa erityisopetuksessa olevan oppilaan koulumatka odotusaikoineen voi kuitenkin kestää enintään 3 tuntia päivässä. Odotusajat pyritään pitämään kohtuullisina.

Taksikuljetuksia ei järjestetä ovelta – ovelle -kuljetuksina, vaan oppilaat otetaan kyytiin ja jätetään ilmoitetusta turvallisesta paikasta.

Maksuttomaan koulukuljetukseen oikeutetun oppilaan huoltajalle voidaan maksaa koulumatkakustannusten korvausta, jos huoltaja itse hoitaa oppilaan kuljetuksen. Päätös korvauksen maksamisesta tehdään aina tapauskohtaisesti lukuvuodeksi kerrallaan ja korvausanomus on jätettävä jokaiselle lukuvuodelle erikseen.

Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa, kouluhammas-hoitokäyntejä, koulun ja vanhempien yhdessä sopimia oppilaan terapia- ym. käyntejä sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata. Vakuutus ei korvaa oppilaan tahallaan aiheuttamaa vahinkoa toiselle osapuolelle eikä vaatteiden, silmälasien tms. rikkoutumista. Vahingontekijä (myös alaikäinen) tai hänen huoltajansa joutuu korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Kovien pakkasten vuoksi ei järjestetä erillisiä kuljetuksia.

3. KOULUKULJETUSTEN PELISÄÄNNÖT

3.1 Yleiset periaatteet

Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa koulumatkan aikana ja niitä valvotaan mahdollisuuksien mukaan. Koulukuljetusten odotteluun ja autosta poistumiseen liittyy kuitenkin monia riskejä. Oppilas voi vaikuttaa omaan turvallisuuteensa koulukuljetuksen ja julkisen liikenteen käyttäjänä. Kuljettajalle on taattava työrauha. Oppilaat eivät myöskään saa häiritä muita matkustajia. Koululiikuntaa varten autossa saa kuljettaa urheiluvälineitä. Jotta koulukuljetukset sujuisivat mahdollisimman joustavasti ja turvallisesti, on oppilaiden ja huoltajien oltava tietoisia seuraavista periaatteista ja noudatettava niitä.

3.2 Turvavyön käyttö koulukuljetuksessa

1. Kouluajoa ajavan auton kuljettaja ohjaa ja valvoo oppilaiden turvavyön käyttöä;
2. Mikäli oppilas toistuvista kehotuksista huolimatta ei noudata ohjeita, ajoneuvon kuljettaja on velvollinen ilmoittamaan siitä koululle;
3. Koulun rehtori ottaa yhteyttä oppilaan kotiin, kertoo tilanteen ja ilmoittaa, ettei oppilaan omavaltainen ja ohjeista piittaamaton käyttäytyminen voi jatkua, sekä kertoo ajoneuvon voivan kieltäytyä ottamasta omaa ja muiden liikenneturvallisuutta vaarantava oppilas koulukuljetukseen;
4. Mikäli tilanteessa ei tapahdu muutosta ajoneuvon kuljettaja ilmoittaa uudelleen asiasta rehtorille, joka ilmoittaa asian edelleen koulutoimistoon;
5. Koulutoimisto siirtää koulukuljetuksen järjestämisen huoltajan vastuulle. Menettely perustuu perusopetuslain 29 ja 32 §:ään. Koulutoimisto tiedottaa muuttuneesta järjestelystä ja sen ajankohdasta koululle ja autoilijalle.

3.3. Huoltajan muistilista

- koulutoimisto ja liikennöitsijä osoittavat lapselle pysäkin paikan, joka voi olla linja-autopysäkki, liittymä tai muu liikenteellisesti turvallinen paikka. Jos huoltajalla on erimielisyyttä pysäkidestä, kunta ja liikennöitsijä päättävät yhdessä pysäkin paikan tieliikennelain pohjalta;
- keskustele lapsen kanssa pysäkillä ja autossa käyttäytymisestä;
- huolehdi siitä, että lapsesi on ajoissa odotuspaikalla;
- tarkista, että lapsen ulkoiluvaatteissa on heijastimet tai lapsesi käyttää heijastinliiviä;
- ilmoita autoilijoille/koululle kuljetuksiin liittyvistä lapsen terveydentilaa koskevista vakavista asioista;
- ilmoita autoilijoille/koululle lapsen sairastumisesta tai muista poissaoloista, ettei auto aja turhia reittejä;
- huoltaja on velvollinen sopimaan liikennöitsijän kanssa lapsen autolle aiheuttamasta vahingosta. Kunta ei korvaa oppilaiden autoille aiheuttamia vahinkoja.
- Keuruun kaupungissa koulun lukuvuosi on jaksotettu 6. jaksoon. Jos on tiedossa, että lapsesi koulukyydin tarpeessa on poikkeuksia seuraavan jakson alkaessa, vanhemmat ilmoittavat koulutoimistoon asiasta. Näin koulukyytejä ajavat autot välttyvät turhilta lenkeiltä.

3.4. Kuljetusoppilaan muistilista

- ole aina ajoissa (vähintään 5 min. ennen) sovitussa noutopaikassa;
- odota kuljetusta pysäkillä tai sovitussa paikassa, ei ajoradalla;
- hämärän ja pimeän aikana käytä aina heijastinta tai heijastinliiviä;
- auto ei ole myöhässä, jos se saapuu pysäkille 10 minuutin kuluessa sovitusta ajasta;
- älä ryntää autoon muita matkustajia töniä;
- tervehdi kuljettajaa;
- esitä matkalippusi aina linja-autoon noustessa;
- käytä aina turvavyötä;
- käytädy autossa hyviä tapoja noudattaen rauhallisesti;
- linja-auton istumapaikkoja ei ole varattu repuille;
- linja-autossa tai taksissa ei saa liikkua paikasta toiseen kuljetuksen aikana;
- linja-auton tai taksin kuljettaja saa puuttua kuljetuksen aikana tapahtuvaan häiriköintiin tilanteen vaatimalla tavalla;
- tarkista, että et unohtanut mitään autoon;
- odota, että auto on lähtenyt pysäkiltä ja että näet joka suuntaan ennen kuin lähdet ylittämään ajorataa.
- Keuruun kaupungissa koulun lukuvuosi on jaksotettu 6. jaksoon. Jos on tiedossa, että koulukyydin tarpeessa on poikkeuksia seuraavan jakson alkaessa, on toivottavaa, että ilmoitetaan koulutoimistoon asiasta. Näin koulukyytejä ajavat autot välttyvät turhilta lenkeiltä. (yläasteen- ja lukion oppilaat voivat tiedottaa itse)

3.5. Koulukuljettajan muistilista

- muista, että olet oheiskasvattaja, käyttäytymisesi on esimerkillistä ja pidät yllä järjestystä. Kielenkäyttösi on oltava ystävällistä ja asiallista;
- muista, että erityisoppilaat tarvitsevat usein erityishuomiota;
- muista liikennesäännöt ja liikennekäyttäytyminen, koululaiskuljetuksissa ajoneuvokohtainen nopeusrajoitus on 80 km/h;
- pyri olemaan täsmällinen aikataulussa ja huomioi kelivara;
- aja odotusalueelle rauhallisesti;
- ota lapset kyytiin ja jätä kyydistä sovitussa paikassa;
- huolehdi, että autoon siirtyminen ja poistumien tapahtuvat rauhallisesti ja kiireettä;
- tarkista, että lapset ovat kyydissä ja turvavöissä ennen kuin lähdet liikkeelle;
- jos kuljetuksessa esiintyy ongelmia, ota yhteyttä ensin koulun rehtoriin tai koulutoimistoon, tarpeen vaatiessa myös lapsen vanhempiin.

4. Lukio

4.1 Lukio-opiskelijoiden koulukuljetukset

Lukiossa opiskelevat opiskelijat, joiden yhdensuuntainen koulumatka on yli 10 km, kuuluvat valtakunnallisen koulumatkatuen piiriin, jolloin opiskelija maksaa kuljetuksesta omavastuuosuuden kuukausittain. Tukea haetaan vuosittain Kelalta riippumatta siitä, maksetaanko tuki opiskelijalle itselleen, matkalipun myyjälle vai oppilaitoksen ylläpitäjälle.

Keuruun kaupunki oppilaitoksen ylläpitäjänä (sivistyslautakunnan päätökset 6.5.1997 / 71 §, 28.10.1997 / 187 § ja 19.12.2006 / 161 §) järjestää kuljetuksen opiskelijoille, silloin kun koulumatka ylittää 10 km. Matkan pituus määräytyy kaikille lukiolaisille lyhintä kulkukelpoista reittiä pitkin mitattuna kotiportilta koulun portille. Opiskelija on velvollinen ilmoittamaan oppilaitokselle koulumatkansa pituuden. Rajatapauksissa matka mitataan koulutoimiston toimesta.

Mikäli lukio-opiskelijan koulumatka muuttuu, opiskelijan tulee ilmoittaa muutoksista välittömästi koulun kansliaan. Koulu tiedottaa asiasta koulutoimistoa, joka edelleen ilmoittaa muuttuneet tiedot Kelalle koulumatkatuen maksuperusteisiin liittyen.

5. Matkustusoikeuden poistaminen

Jos koulutoimiston suorittamassa kuljetusten seurannassa havaitaan, riippumatta kouluasteesta, että oppilaan ilmoittama koulumatka ei edellytä koulukuljetusta, on koululla / koulutoimistolla oikeus poistaa oppilaan matkalippu ja matkustusoikeus välittömästi. Jos matkustusoikeuden poistaminen tapahtuu kesken koulupäivän, on oppilaalla oikeus vakiintuneen käytännön mukaan matkustaa paluukyyti koulusta kotiin.

Koulut ottavat yhteyden oppilaan huoltajaan ennen matkustusoikeuden poistamista. Mikäli huoltajaa ei tavoiteta, lähetetään oppilaan mukana kirjallinen ilmoitus kotiin.

Lisätietoja:

Kuljetussuunnittelija Janne Väliaho puh. 040 535 6884,
janne.valiaho@keuruu.fi

Sivistysjohtaja Kerttu Ruhanen puh. 040 513 5820, kerttu.ruhanen@keuruu.fi

Liite 6. Ilmoitus 7-9 vuosiluokkien oppilaiden huoltajille vaarallisen työn tekemisestä ja sen perusteista

Asetus (475/2006) edellyttää, että perusopetuksen 7-9 vuosiluokan oppilaan huoltajalle ilmoitetaan etukäteen vaarallisen työn tekemisestä ja sen perusteista. Tämä on asetuksen edellyttämä ilmoitus.

Vaarallinen työ on vahvistettu sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (128/2002) esimerkkiluettelossa. Esimerkkiluettelo nuorille työntekijöille vaarallisista töistä sisältää mekaaniset vaaratekijät, kemialliset vaaratekijät, fysikaaliset vaaratekijät, sähköiset vaaratekijät, ruumiillinen liikarastus ja biologiset vaaratekijät.

Perusopetuksen 7-9 vuosiluokilla Opetushallituksen vahvistamien opetussuunnitelman perusteiden mukaisessa teknisen työn opetuksessa käytetään **vaarallista** työtä koskevan asetuksen esimerkkiluettelossa mainittuja mekaanisia koneita, laitteita ja työvälineitä esim. vannesahaa, höyläkonetta ja pyörösahaa. Fysiikan ja kemian sekä mahdollisesti biologian ja kuvaamataidon käytännön harjoitustöissä käytetään kemiallisia aineita ja valmisteita esim. laimeita happoja emäksiä ja sähköisiä laitteita.

Lisätietoja asiasta antavat rehtori ja ko. aineiden opettajat

Liite 7. Kiusaamisen vastainen toiminta

Kiva Koulu tarkoittaa kiusaamisen vastaista koulua. KiVa-toiminta on tarkoitettu pysyväksi käytänteeksi kiusaamisen vastaisessa toiminnassa (www.kivakoulu.fi).

Kiva Koulussa tulee tehdä

1. suunnitelma kiusaamisen vastaiseen toimintaan.

Suunnitelma sisältää

2. Kiva Koulu – teemat, joista pidetään oppitunteja.

Kiva Koulu -teemojen käsittelyssä opettajille on annettu Kiva Koulun tuottama opettajan opas. Luokanvalvojat, terveystiedon ja oppilaanohjauksen lehtorit pitävät pääasiassa KiVa-tunnit. Kiva Koulu -teemojen tarkoituksena on vaikuttaa koko luokkaryhmään ja näin myös ennaltaehkäistä kiusaamista. Oppilaille ja vanhemmille on tiedotettu lukuvuoden alussa asiasta. Vanhemmat ovat saaneet Vanhemman oppaan, joka on Kiva Koulu -tutkimuksen tuottamaa materiaalia.

Koulussa toimiva

3. Kiva-tiimi selvittää kiusaamisen tunnusmerkit täyttäviä kiusaamistapauksia tietyn toimintamallin mukaan. Kiusaamiseksi katsotaan sellainen toiminta, joka on toistuvaa, tahallista ja siihen liittyy vallan epätasapaino.

Useampijäseninen Kiva-tiimi käsittelee sille osoitetut kiusaamistapaukset.

Kiusaamistapaukset tulevat tiimille etukäteen täytetyn lomakkeen kautta, joka auttaa seulomaan kriteerit täyttävät kiusaamistapaukset yksittäisistä tapauksista. Tiimiläiset keskustelevat ensin

a) kiusatun ja sitten

b) kiusaajien kanssa.

Lopuksi on keskustelu c) kaikkien osapuolten kanssa.

Keskustelun käymiseen on olemassa lomakkeet ja kaksi erilaista menetelmää, joilla kiusaamistapausta lähestytään. Kiusaamisesta ollaan aina yhteydessä myös kotiin. Lisäksi koululla on käytössään normaalit kurinpitomenettelyt (puhuttelu, jälki-istunto ja määräaikainen erottaminen). Yksittäisiä kiusaamistapauksia selvittävät luokanopettajat, luokanvalvojat ja muut tilanteessa olleet koulun opettajat.

Jos asia ei ratkea em. toimenpiteillä, opettaja tai Kiva-tiimi vie sen oppilashuoltotyöryhmän moniammatilliseen käsittelyyn. Oppilashuoltotyöryhmä kirjaa asian selvitettyksi ja käsittelyn päättyneeksi, kun asia on siinä tilanteessa. Mikäli oppilashuoltotyöryhmä ei saa asiaa selvitettyksi, se kirjaa tilanteen ja siirtää jatkokäsittelyn rehtorille. Rehtori päättää oppilashuoltotyöryhmää kuultuaan jatko-toimenpiteistä eri viranomaisille esim. ohjaus perheneuvola-, psykologi- tai lääkäripalveluihin ym. Tarvittaessa voidaan käyttää sovittelumenettelyä yhteistyössä sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa. Myös lakiasiantuntijapalveluja voidaan käyttää apuna. Fyysiset väkivaltatilanteet siirretään tarvittaessa poliisin tutkittavaksi.

Liite 8.Toimenpiteet päihteidenkäyttötilanteissa

Päihteiden ja huumeiden käyttö on yleistynyt. Samalla yhä nuoremmat lapset ja nuoret ovat kokeilevat niitä. Päihdyttävien aineiden hankinta ja hallussapito näyttää olevan alaikäisillekin helppoa. Huumeiden tarjoaminen ja kauppaaminen on lisääntynyt ja tullut aggressiivisemmaksi.

Kaikilla koulussa työskentelevillä on tässäkin suhteessa oikeus turvalliseen oppimisympäristöön, jossa ei esiinny päihtyneitä tai huumaantuneita henkilöitä eikä näiden aineiden tarjontaa. Myös alkoholin ja huumeiden tuonti kouluun tai koulun järjestämiin tilaisuuksiin on kielletty.

Koulussa pyritään kehittämään jatkuvasti aiempaa monipuolisempia malleja käsitellä päihde- ja huumeasioita ennaltaehkäisevästi. Päihdetyön tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhain huumeiden tai alkoholin kanssa vaikeuksiin joutunut lapsi tai nuori sekä puuttua hänen elämäntilanteeseensa asianmukaisin keinoin yhteistyössä huoltajien ja eri viranomaisten kanssa.

Epäilyn selvittäminen:

Jos oppilaalta löydetään alkoholia, selvitetään, onko hän nauttinut ainetta. Alkoholi otetaan häneltä pois ja asiasta ilmoitetaan välittömästi oppilaan huoltajalle.

Jos oppilas on nauttinut alkoholia, hänet eristetään muista oppilaista ja hänen huoltajansa kutsutaan hakemaan hänet koulusta pois. Myös 18 vuotta täyttäneen alkoholia nauttineen oppilaan on välittömästi poistuttava koulusta.

Valvontaa jatketaan huoltajan saapumiseen asti. Jos huoltajaa ei tavoiteta, ilmoitetaan asiasta poliisille. Tarvittaessa poliisi voi puhalluttaa oppilaan tai viedä verikokeeseen oppilaan tai hänen huoltajansa luvalla.

Mikäli oppilas käyttäytyy väkivaltaisesti, kutsutaan poliisi paikalle. Tapahtumasta ilmoitetaan sosiaaliviranomaiselle.

Jos oppilaan epäillään käyttäneen alkoholin sijasta muita huumaavia aineita menetellään edellä kuvatulla tavalla. Kouluterveydenhoitaja toimittaa epäillyn oppilaan huoltajan luvalla mahdollisimman pian terveyskeskukseen testejä varten. Jos oppilas kieltäytyy testistä, toimitaan kuin näyte olisi positiivinen. Asiasta ilmoitetaan aina poliisille ja sosiaaliviranomaisille.

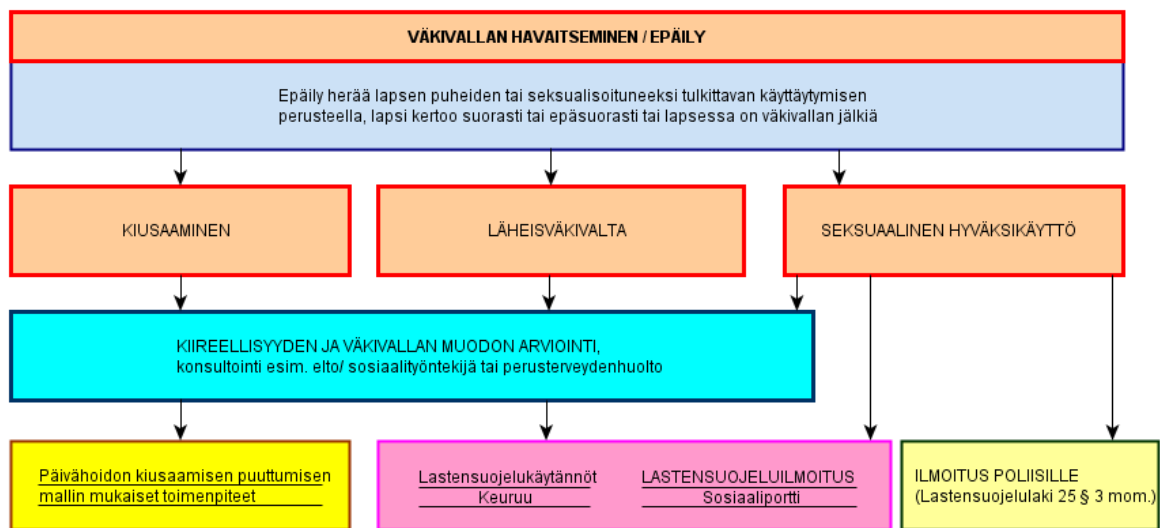
Sekä alkoholin- että huumeidenkäyttötapausten jatkotoimenpiteenä kouluterveydenhoitaja tai koulukuraattori kutsuu yhteisneuvottelun koolle mahdollisimman pian. Neuvottelussa ovat mukana oppilas, hänen huoltajansa, terveydenhoitaja, sosiaalityöntekijä sekä asiaa hoitaneet koulun henkilöt. Neuvottelussa sovitaan jatkotoimista, esimerkiksi hoitoon ohjauksesta.

Rehtori käyttää koulun toimintasäännön mukaista kurinpitorangaistusvaltaa.

Liite 9. Lähisuhdeväkivaltamalli

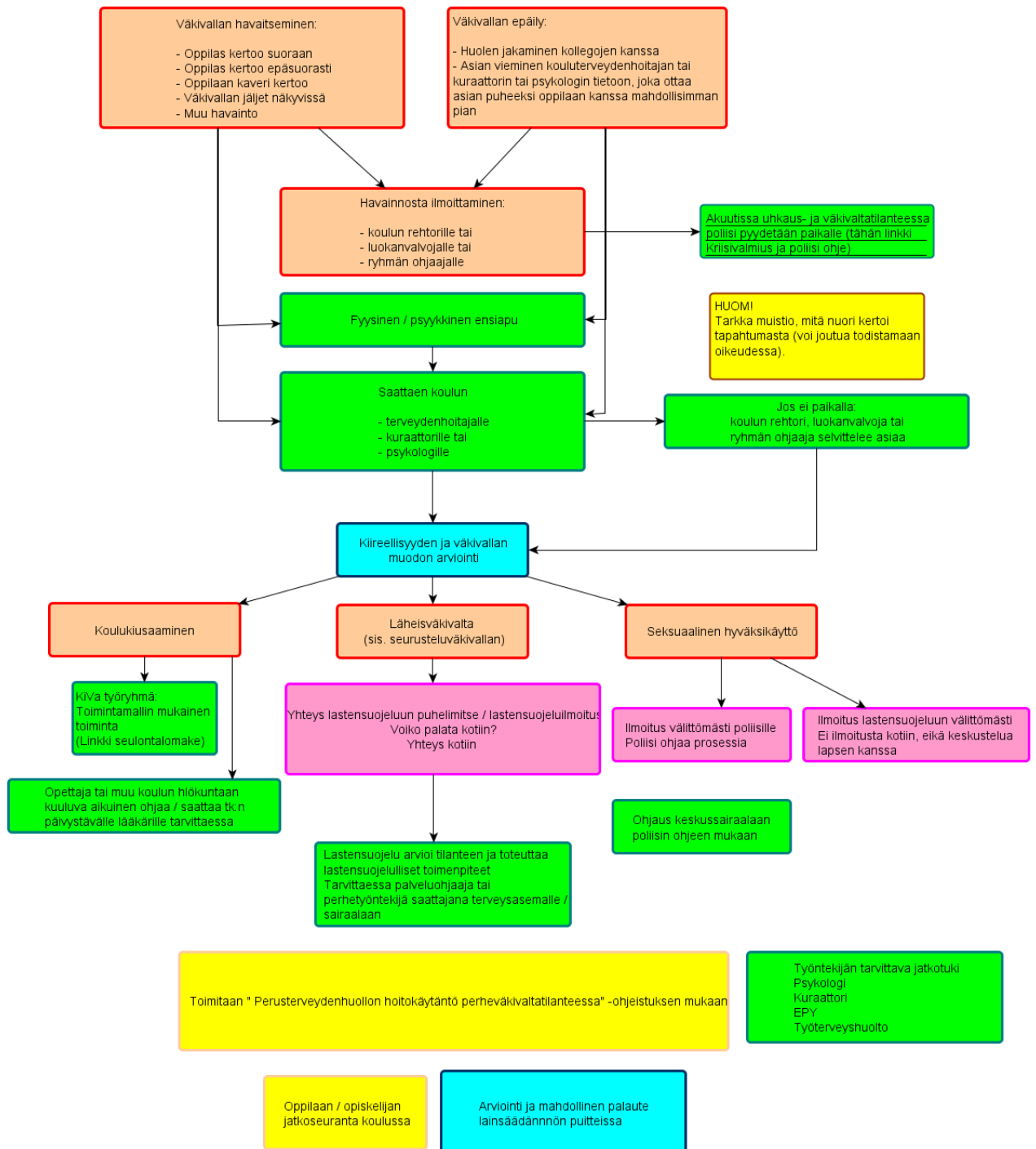
Varhaiskasvatus Keuruu

[Keuruun hoitoketju etusivu](#)

Peruskoulu ja toinen aste Keuruu

Keuruun hoitoketju etusivu

Liite 10. Toimintaohjeet / Kotiopetuksessa olevat oppilaat

Tässä ohjeessa kotiopetuksella tarkoitetaan perusopetuslain 26 §:n tarkoittamaa tilannetta, jossa oppivelvollinen ei osallistu perusopetuslain mukaan järjestettyyn opetukseen.

Keuruulla noudatetaan Opetushallituksen ohjeita kotiopetuksesta.

Alla linkkejä kotiopetusta koskeville Opetushallituksen nettisivuille

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamisen/perusopetuksen_jarjestaminen/kotiopetus

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamisen/perusopetuksen_jarjestaminen/perusopetuksen_oppilaan_arviointi/kotona_opiskelevan_oppivelvollisen_opintojen_arviointi

Perusopetuslain 26 §:n mukaan oppivelvollisen asuinkunta on velvollinen valvomaan oppivelvollisen edistymistä. Lainsäädäntö ei sisällä määräyksiä valvonnan käytännön järjestelyistä vaan niistä päätetään kunnissa. Vaikka koulu sopisi yhteistyöstä toisen kunnan tai yksityisen koulun kanssa kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen edistymisen valvonnasta, oppivelvollisen asuinkunnalla on kuitenkin valvontavastuu. Keuruulla tämä tarkoittaa rehtorin valvontavastuuta. Keuruun sivistyslautakunnan delegointisäännön 3.18- kohdan mukaan rehtori valvoo ns. kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen edistymistä (POL 26 §)

Kun huoltaja ilmoittaa, että oppilas siirtyy kotiopetukseen

1. Huoltajan tulee tehdä ilmoitus kirjallisesti koulun rehtorille.
2. Oppilas poistetaan koulun oppilasrekisteristä, ja oppilasta koskevat asiakirjat lähetetään koulutoimistoon. Rehtori antaa erotodistuksen (PA 12 § ja sivistyslautakunnan delegointisääntö 3.21 -kohta)
3. Kotiopetukseen otetulla lapsella ei ole oikeutta oppimisen tukeen (tukiopetus, tehostettu - tai erityinen tuki), kouluruokailuun, kouluterveydenhuoltoon, koulukuljetuksiin, oppilashuoltoon tai oppikirjoihin. Rehtori voi erityisestä syystä antaa oppikirjat käyttöön.

4. Huoltajan tulee olla yhteydessä rehtoriin ja ilmoittaa lapsensa oppivelvollisuuden suorittamistapa (koulu / kotiopetus / erityinen tutkinto). Samassa yhteydessä voidaan keskustella edistymisen valvontaan liittyvistä asioista.
5. Rehtori nimeää tutkivan opettajan / opettajat.
6. Tutkiva opettaja järjestää valvontatilaisuuden vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa, yhden syys- ja toisen kevätlukukaudella. Koulut voivat järjestää tilaisuuksia useampiakin. Yksi valvontakerta voi jakaantua useampiin oppiainekohtaisiin osiin ja ajoittua eri päiville. Rehtori ja ns. tutkiva opettaja ovat yhteydessä huoltajiin kotiopetuksen alkaessa informoiden kotiopetuksesta tarkemmin sekä ns. valvonnan käytännön järjestelyistä.
7. Tutkiva opettaja laatii tutkinnan suorittamisen jälkeen kirjallisen selosteen oppivelvollisuuden edistymisestä. Seloste annetaan huoltajalle ja toimitetaan koulun rehtorille. Mikäli oppivelvollisen huoltaja laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden täyttämistä (perusopetuslaki § 45), asiasta on tehtävä tutkintapyyntö poliisille. Tutkintapyyntö poliisille tekee koulun rehtori.
Lastensuojeluilmoitus on tehtävä, jos lapsen hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä (lastensuojelulaki 25 §).
Lastensuojeluilmoituksen tekee tutkiva opettaja ja / tai rehtori.
8. Mikäli huoltaja haluaa oppivelvollisen saavan opinnoistaan perusopetuksen todistusta vastaavan todistuksen, on oppivelvollisen osallistuttava perusopetuslain 38 §:n mukaiseen erityiseen tutkintoon. Erityisessä tutkinnossa suoritetuista opinnoista voidaan antaa seuraavia todistuksia:
 - Todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta (tietyn oppimäärän suorittaminen)
 - Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä (esimerkiksi tietyn vuosiluokan oppimäärästä)
 - Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta (vastaa perusopetuksen päättötodistusta).
9. Perusopetuksen tutkintojen suorittamismahdollisuutta voi tiedustella Keuruun peruskouluista.
10. Kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen edistymistä seurataan, mutta todistuksia ei anneta. Erityisen tutkinnon osalta säännökset ovat perusopetusasetuksen 23 §:ssä
11. Erityisen tutkinnon suorittaminen muualla kuin omassa kunnan perusopetuksessa:

Perusopetuslain 38 §:ssä on säännökset erityisestä tutkinnosta. Pykälän mukaan perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa

erityisessä tutkinnossa sen mukaan kuin asetuksella säädetään (ks. perusopetusasetus 23 §). Erityisen tutkinnon voi suorittaa koulussa, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Vanhemmat voivat ilmoittaa lapsen suorittamaan erityistä tutkintoa myös asuinkunnan ulkopuolelle. Jos lapsen edistymistä seurataan erityisessä tutkinnossa, huoltajan tulee toimittaa rehtorille todistus tällaisen suorittamisesta. Valvontavastuu ei siis poistu asuinkunnalta siinäkään tapauksessa, että lapsi suorittaa erityistä tutkintoa. Kunta ei ole korvausvelvollinen oppivelvollisen erityisen tutkinnon tai sen osan suorittamisesta aiheutuneista kustannuksista.

12. Asuinkunnan velvollisuus oppivelvollisen edistymisen valvontaan poistuu, jos tämä on oppilaana jossakin perusopetusta antavassa koulussa.